

PÄIKE

**AJAKIRI
LASTELE JA
NOORTELE**

August 1938 **Nr 8** *Hind 35 senti*

Mispärast tellime endile „PÄIKESE“?

Sellepärast, et „Päike“ on laste ja noorte moodsalt toimetatud ajakiri, mille kaastöolisteks parimad noorte kirjanikud ja kunstnikud, pannes suurt rõhku sisu valikule, tuues uuendusi ja täiendusi igas numbris, kusjuures lugejate oma kaastöö leiab sooja vastuvõttu.

Sellepärast, et „Päike“ on suurim laste ajakiri, tuues rikkalikku lugemismaterjali, jutustisi, vesteid, „Päikese Klubi“, vastavaid erinurki, mõistatusi ja nii palju pilte, nagu seda pole isegi paljudes täiskasvanute ajakirjades.

Sellepärast, et „Päike“ oma suure kausta ja rikkalikkude illustratsioonide juures pole sugugi kallis, võrreldes teiste ajakirjadega.

Sellepärast, et „Päike“ toob mitmevärvilise kaanepildi, jagab pidevalt tellijate ja mõistatuste lahendajate vahel kinke ning korraldab auhindadega võistlusi.

Sellepärast, et „Päike“ tuleb tellides palju odavam ja tellijail on võimalus osa võtta kõigist võistlustest ja preemiatega jagamisest.

Sellepärast tellime „Päikese“, mida varem, seda parem!

Tellida võib „Päikest“ igast kuust alates 3-ks, 6-ks ja 12-ks kuuks!!!

Juhul, kui tellija pole 4 päeva jooksul pärast ilmumist ajakirja kätte saanud, palume kohe teatada talitusele.

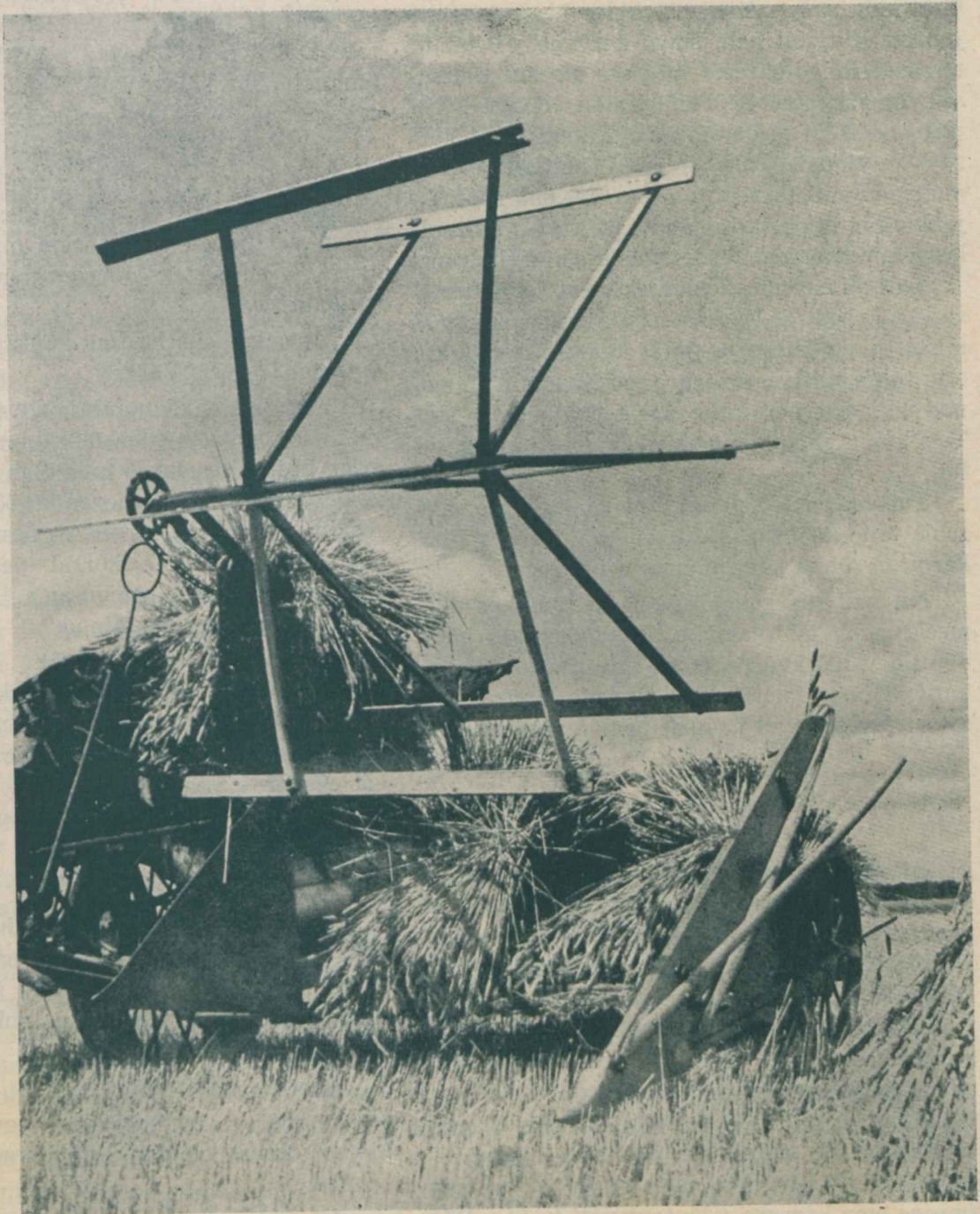
Tellige „Päike“ 1. septembrist alates !!!

PÄIKE

Ajakiri lastele ja noortele

AUGUST 1938

NR. 8

*On saabunud
lõikuseku...*

Matk taevarannale

Johannes Selg

K./Ü. „Looduse“ käesoleva aasta lastekirjanduse võistluse laureaat

I l u g u.

Suure matka algus.

Neid oli kolm kanget peni, ja nad elasid kõik ühes ning samas Hõbemäe külas hea peremehe juures. Kutt oli hall, suur, karvane. Pruunid terased silmad särasid tal peas otsekui tillukesed ümmargused nõõbid. Valdu oli aga kirju nagu oaõis ja pisut väiksem Kutist. Teda kutsuti ka linnukoeraks, kuigi Valdu seeüle polnud sugugi uhke, sest ta oskas niisama hästi ka jänkude ning rebaste jälgi ajada ja hiiri mullast välja kaapida, kes hävitasid peremehe vara.

Tuti oli mõlemast eelmisest penist küll veelgi väiksem, aga selle eest hästi terane kuulma, mistõttu peremees paigutas ta otse aida ukse ette tühja pütti magama. Ükski varas ei julgenud ligineda peremehe õuele ega aidale, sest Tuti kuulis juba kilomeetri kaugusele, kui keegi tuli.

Tuti oli punakas nagu rebane, kuid see värv sobis talle ka üsna hästi, oli ta ju koeraplika, kes peab rõhku panema oma välimusele.

Nii nad siis kolmekesi elasid täielikus üksmeeles ning läbisaamises. Käisid metsas jahil, ulgusid vahel kuu poole, ja nuusutasid hommi-kuti võõraste maade ning linnade lõhnu, mida tõi suvine soe tuul kaugelt penide ninasse.

* *
*

„Homme lähen reisima,“ ütles Kutt ühel ilusal maiõhtul Valdule ning Tutile. „Vaja õige vaadata, kuidas maailm kaugemalt välja näeb. Ja siis tahan ma ka taevarannal kindlasti ära käia; seal, kus taevas ja maa kokku puutuvad ja kust tõuseb alati tulipunane päike. Kes teist soovib kaasa tulla?“

„Mina tulen!“ ütles Valdu.

„Auh, ja mina ka!“ kilkas Tuti, sest tema tahtis ikka igale poole teistega ühes minna.

„Kolm peni on ikka nagu palju,“ arvas Kutt ja ajas oma karvase saba toredasti turri. „Mõtlen veel järele, sest ma pole veel vankritki val-

mis vaadanud. Aga sellest kastist peaks jätkuma, millega meie perenaine kahe nädala eest turult kaks süsimusta pörsast tõi.“

„Oi, sellest saab toreda kinnise tõlla!“ hüüdis Valdu. „Ja aida all vedeleb kaks vana voki-ratast. Kui neile tugevad nõõrid vitsteks peale tõmmata, siis käivad küll. Kahe rattaga vanker ongi parem, — ei lähe nii kergesti ümber.“

„Aga kuhu me siis kõigepealt sõidame?“ küsis Tuti, kes oli alati hirmus uudishimulik.

„Küllap seda teel näed!“ ütles Kutt tähtsalt. „Sina valmista meile parem midagi teeroaks kaasa, — suupisteks ning mokamäärdeks pikale matkale.“

„Aga, kes siis hakkab vankrit juhtima? Ja kes veab?“ küsis Valdu.

„Mina ise hakkam juhtima,“ ütles Kutt. „Ja vedajaks palkasin juba üleele naabritalu kirju orika Össu. Össu lubas tulla õige odavasti: saab kõigest kümme senti päevas ja sööb omast käest. Ainuke väike viga on see, et Össu kardab kole-dasti äikest. Äikese korral peame ta tõlda jänesenahkade alla paigutama ja ise vedama, kuni piksepilv on üle läinud.“

Sellega see jutt lõppeski. Aga kolmanda päeva varahommikul olidki matkajad reisuval-mis. Pörsakastist meisterdatud tõld oli maan-tee ääres pajupöösas ja Kutt rakendas Össut hoolega aiste vahele.

„Tagane nüüd pisut, tagane!“ hüüdis Kutt Össule. „Ma ei saa ju niiviisi kuidagi looka peale.“

Össu taganes ja ilusast painduvast pajuvõr-sest look pandigi peale. Siis astusid reisijad tõlda. Kutt võttis ohjad, Valdu piitsa, ja Tuti tuletas kibedasti meelde, kas ehk midagi pole maha jäänud.

„Nõõ, täkuke!“ hüüdis Kutt. Valdu plak-sutas piitsa — ja vurisedes veeres uhke tõld, kirjust Össust veetuna, eemal sinava laia laane suunas.

„Ei sihukest sõitu enne pole saanud!“ kil-kas Tuti, kes ka oli kaasa võetud, ja Valdu

Arv 381
Päike

arvas, et kui niisuguse hooga edasi lastakse, siis ongi nad päikeseloojaku ajaks taevarannas kinni.

Päikeseonu sätendas kuumalt pilvitust sini-taevast, mesilased lendasid sumisedes õielt õiele, ja Kutt urahtas vahel ohje sangutades. Nii sõideti kuni keskhommikuni. Aga mida kõrgemale tõusis päike, seda aeglasemaks jäi sõit, kuni tõld lõpuks päriselt peatus.

„Nõõ, õssu, nõõ!“ hüüdis Kutt, ja Valdu plaksutas piitsa, kuid tõld ei liikunud paigast.

„Vaja pisut puhata!“ arvas Õssu. „Mul praegu nii kuum, otsekui oleksin juba praepannil. Kõht on ka tühi ja janu on kole kange. Siin ilusaid helerohelisi jänesekapsaid, süön mõne lehekese.“ Ja Õssu hakkaski sööma, hoolimata Kuti nõotamisest ning piitsaplaksutamisest.

„Teil aega küllalt, jõuame õhtuks niikuinii aegsasti taevaranda,“ ütles Õssu, nosides jänesekapsaid. Siis leidis ta magusaid tõuke ühe pehastunud kännu alt, ja hakkas nii kähku karsaga tuhnima, et tolm lendas.

„Ei noh, kuhu sa tikud! Sikutad sedaviisi veel tõlla ümber ja murrad rattad puruks!“ tõreles Kutt, sikutades Õssut ohjadest tagasi.

„Rõh-jah,“ ütles Õssu. „Kannata veidi, vennike! Ei sihukesi toredaid tõuke saa iga päev keele taha; nad on nii imehead, et lausa sulavad suhu.“

Ei aidanudki muud: reisumehed võtsid oma leivakotid lahti ja hakkasid einestama. Eine oli valmistanud Tuti ja see oli üsna rikkalik, koosnedes suitsutatud põldhiirtest, jänesepraest ning kuivatatud leivakoorukestest. Õssu aga tuusteldas mättalt mättale ja tuhnis tõuke, sest tema oli omal söögil.

„Aga nüüd peab kindlasti väikese, õige tillu-pisikese uinaku tegema,“ arvas Õssu viimaks magusasti haigutades ning rõhatades ja tahtis sealsamas vägisi küljeli keerata.

„Ära hulla! Lõhud rangiroomad ja aisad puruks!“ hüüdis Kutt kurjasti, kuid Õssul ei õnnestunudki maha heita, sest Kutt oli ta rakedanud õige tugevasti tõlla ette. Kui nüüd penide kisa ja hurjutused juba õige suureks olid paisunud, siis hakkas ka Õssu viimaks edasi vant-sima, ise pahaselt torisedes ning kirudes kuuma päikest, mis kõrvetas kurjasti ta turja.

Varsti jõudsid taevarannale matkajad suurde laande, kus kasvas palju hiiglahajamedaid ning iidvanu puid: tumedaid, tõsiseid kuuski,

valgete tüvedega kasepiigasid ja auväärseid, korbastüvelisi tammi.

„Mis seal sätendab nii heledasti puude vahelt?“ küsis järsku Tuti ja upitas ennast vankril ettepoole.

„Võib-olla ongi juba taevarand,“ arvas Valdu.

Kutt aga ütles, et see pole muud kui selge vesi.

„Muidugi on see vesi!“ hüüdis ka Õssu. „See on tore vesi, ja sinna läheme kõik koos suplema. Oi, kuidas mu suu kõrbe!“

Õssu hakkas nüüd õige kähku vee suunas sibama, nii et tõld hüples mättalt mättale ja Tuti hakkas hirmunult kilkama. Aga vesi ei olnudki kaugel. Varsti peatus tõld toreda vaikse metsajärve kaldal.

„Lähnen nüüd kohe vette ja kastan end pisut märjaks, mu turi kiheleb juba päikeseleilist,“ ütles Õssu otsustavalt.

„Pea nüüd, pea!“ hüüdis Kutt ja hüppas sõidukist välja, sest Õssu marssis juba madalas vees. „Oota pisut, rakendan su eest lahti, muidu uputad meie tõlla.“

„Saba sai märjaks!“ hüüdis Tuti. „Pean nüüd ka ise pisut ujuma.“ Ja juba ta oligi hüpanud vette, sulistades seal laiade kupulehtede vahel.

Valdu kahtles kaua, katsus käpaga vee soojust, nuusutas õhku ja pilutas silmi. Siis aga vajus vahepeal Õssu tagant lahtirakendatud tõld järsku viltu ja Valdugi langes sulpsatades vette.

Nüüd tuli ka Õssu tagantjärele; kuid tema ei hakanudki ennast ujumisega vaevama. Heitis sinnasamasse pehmesse mutta ja rübeles seal mõnuldles.

Teisel kaldal krabistas pilliroos pardiema ja penid hakkasid lindu kohe kilgates taga ajama. Aga kui nad asjatult jahiretkelt väsinult ning lõõtsutades tagasi pöördusid, siis kuulsid nad juba kaugelt vägevast norinat. Notsu põõnas magada nii et mets kajas, kuna parmud põrisesid lustiliselt tema ümber.

Ilm oli nüüd pisut jahedam, kuid õhk oli raske ja taevakummile hakkas kogunema halle pilvesagaraid. Järsku sähvatas silmapiiril hele säde, ja siis kostis tume, katkendiline mürin, nagu oleks üleval pea kohal sõitnud raske raudrattastega vanker.

„Hei, Õssu, ärka üles!“ hüüdis Kutt ja raputas notsut kõrvast.

„Tõllahobu, tõuse kähku!“ hüüdis Valdu.
„Pikker juba põrutab laane ning raba taga!“

„Auh, vankrivedaja, vihm vilistab võsa taga!“ kiljus Tuti.

„Röh-öö!“ haigutas Õssu ja matsutas suud.
„Laske ma põõnan veel pisut, kullakesed. Nägin just parajasti õunu unes. Söömine jäi pooleli.“
Ja siis ta keeras teise külje ning kavatses kõvasti edasi magada.

Aga siis sähvatas juba teine välk, ja see oli märksa lähemal kui esimene, sest sellele järgnes kohe tugev kõuekärgeatus. Langes esimesi sooje vihmatibasid.

Nüüd hüppas Õssu silmapilk püsti ja ta suured kõrvad lausa värisesid hirmust.

„Ui-ui-ui! Peitke mind, kullakesed!“ hädaldas ta. „Viige ruttu varju alla, nihutage nahku peale, katke kõvasti kinni, et äike häda ei teeks ja rahe liialt ei kriimustaks!“

Õssu aidati nüüd penide abil kähku sõidukisse ja kaeti jänesnahkadega, olgugi et Kutt ise värises äikeseraksatusi kuuldes südamepõhjani. Ta mõtles, kui tore oleks nüüd olnud kodus reheahjus istuda, eemal kõigest kurjast. Aga midagi ei olnud parata, sest matka, mis nii suure hoolega oli ette valmistatud, ei võinud kuidagi pooleli jätta. Mis veel teised külakoerad ütleksid, kui kuuleksid, et äike hirmutas Kuti teelt koju tagasi. Õssu räägiks kindlasti kõik ära, sest tema oli kange vatrama. Ei! Kutt tahtis olla julge.

Kutt haaras ühest aisast, Valdu teisest, Tuti tõukas tagant — ja tõld hakkas nagisedes ning kädisedes veerema laia laanesüdame suunas. Õssu aga kuuldus tõllas rõhkivat, matsutavat ning hambaid laksutavat.

„Tal, vaesekesel, on seal vist küll hirmus paha,“ mõtles Tuti, tõugates sõidukit konarlikul teel edasi. Aga siis hakkas varinal sadama ja nõtsu jäi tõllas hiirvaikseks, sest välgusähvatused sagesid üha ja pikne paukus lausa pea kohal.

„Mina kardan kangesti!“ hüüdis Tuti ja püüdis ka sõidukisse Õssu juurde ronida, kui välk otse nende lähedal ühe suure kuuse külge löi, purustades selle sajaks tükiks. Aga Kutt sikutas Tuti sealt sabapidi uuesti välja ja ronis ise asemele, kuigi see ei olnud temast sugugi ilus.

„Ai-ai!“ karjus Valdu. „Nüüd hakkab rahet sadama!“ Ja ta tormas suure hooga läbi avatud ukse sõidukisse. Valdu eeskuju julgustas ka Tutit ja ta sõandas uuesti sisse tikkuda, kus leiduski veel tema jaoks pisut ruumi.

„Kuhu te, pörgulised, tikute!“ urises Kutt, lakkudes oma märga kasukat hoolega eest ning tagant. „Kes siis vankrit veab, kui kõik sedasi varjule poevad?“

Aga tema kurjustamisest ei olnud mingit abi, sest väljas sadas nüüd tõepoolest rahet, ja veel nii rängasti, et tõllakatus lausa põrises ning mõned üksikud terad kargasid penidele kröbinal vastu silmi.

„Küll oleks tore, kui nüüd tõld iseenesest edasi veereks,“ lausus Valdu unistavalt, leides siis järsku, et tema kõht on kangesti tühi.

„Mul ka!“ hüüdis Tuti.

„Minul veel kõige enam,“ urises Kutt.

Hakati otsima toidupoolist — ja siis selgus kurb tõsiasi, et toitu enam polnudki, sest Õssu oli selle kõik nahka pannud. Mitte silmaterasuurst tükikestki polnud enam.

„Oi, sina paha Õssu, oi, sina kelm notsu!“ kirusid koerad ja pühkisid pisaraid, sest neil oli väga kahju heast praest, mida Tuti nii suure hoolega oli valmistanud.

„Seda ta seal tõllas matsutas ja maigutas!“ hüüdis Tuti. „Ja minul oli veel kangesti kahju, et Õssu kardab äikest ja nutab. Küll on ikka vemmäl sihuke!“

Aga Õssu ise magas norinal sügaval jänesnahkade all. Täiesti võimatu oli siin kitsas ruumis süüdlasele nahkade alla juurde pääseda ja teda õiglaselt karistada.

Väljas aga sadas, sadas ning sadas. Lausa kohisedes valgus ülevalt pilvedest vett alla, ja penidel hakkas pikapeale igav.

„Kui laulaks õige midagi?“ pani Valdu ette. Sellega olid teised kohe nõus. Võeti õige hääl, ja siis hakkasid kõik tasakesi urisedes laulma:

„Urri, urri, urri, — huu!

Meie penikesed ju!

Rõõmsail rajul rändame,

kõike kurja ründame.

Urri, urri, urri, — huu!

Meie penikesed ju!

Meie sõbraks kuldne kuu,

murru, mets, — ja pehme luu...

Urri, urri, urri, — huu!...“

Kummalist maailmast

„Ööahvike“.

Juuresolevatel piltidel näete imepisikest „ööahvikest“, mis täiskasvanultki nii suur, et lähedasti mahub peopessa. Loomake on tõesti ahvide liigist — teadusliku nimega kääbusgalaago — ja elab Ida-Aafrikas. Õieti on ta aga lähedalt sugulane nahkhiirega, olles ööloom, kes vaid pimedas jahti peab, milleks tal ongi nii suured, läikivad silmad. Väliselt on ta väga armas — kaks pisikest käekest, ninake ja suured nahkhiire kõrvad. Viimased paneb ta päeval magades kokku. Elatub „ööahvike“ peamiselt putukatest ja tõukudest. Teisel pildil näeme, kuidas ta maiustab oma lemmikroa, nimelt jahuussikeste kallal.

Ja siis nad jäid kõik korraga magusasti magama, sest vihmane ilm teeb kondid raskeks, litsub nagu iseenesest silmad kinni ja kannab kaugele, kaugele Unetaadi siiruviirulisele maale...

Väljas aga sadas endiselt tihedasti. Rahe oli küll üle läinud ja äike samuti, kuid maapinnal jooksid kõliseses lõbusad noored veenired, kuused tilkusid, kaseneitsid seisid norus päi, tammed vaatäsid tõsistena üha enam hämarduva taeva poole, mis oli nüüd aarune ning hall.

Vast enne loojakut lõi taevas läänes selgeks ja ehakuma värises pisut aega tulipunase lõõsana kõrgete tumedate kuuskede ladvus. Siis

vajus päike suure raba taha ja metsas hakkasid hüplema imelikud varjud, vesi kurises ning sulises, ööbik lendas toominga oksale ja hakkas laulma.

Siis tuli öökull. Lendas kohinal-kahinal pimedast padrikust, pööritas suuri silmi ja hõikas kõigest jõust:

„Ah-hii! Eh-hei! Öömehed, metshaldjad, tornitondid, varemevaimud, — tulge kõik julgesti välja! Päike läks puhkama oma kuldsest sametist voodisse, ei ta tule enne hommikut. Ah-hii! Eh-hei! Öömehed, metshaldjad!“

Algas suur ning saladuslik laaneöö...

(Järgneb.)

Tellime „P ä i k e s e“ alates 1. septembrist!

Malle unenägu

J. Palm

*Kööginõud kõik üheskoos,
pillrikaar neil käimas hoos.
Trummilööjaks praepann,
pasunamees pesuvann.*

*Valssi tantsib ahjuroop,
paarimeheks plekist toop.
Trall, lal, lal, lal, lal, lal, la,
toop ei oska tantsida.*

*Nuga istekohti seab,
taldrik lauda katma peab.
Lauakõnet täies hoos
peab klaasist suhkrutoos.*

*Kõnet kuulab lillevaas,
valjult naerab piimaklaas:
ah-ah-aa ja ah-ah-aa,
seda igav kuulata.*

*Kukub äkki jalult roop,
põrandale veereb toop;
segadust see palju toob,
roop seal kausi katki lööb.*

*Oh kui kole, päris mõrv!
Kohvitassil murdub kõrv,
hirmund lusik äkisti
langeb laual selili.*

*Selle kisa, kära all
unest ärkab väike Mall.*

uningamäe saladus

Tiit Pöldhein

(Järg.)

„Kutsusin neid sööma, hõikasin lävelt, aga poistest pole jälgegi.“

Vana mölder jäi mõtlikuks ja unustas hetkeks piibutoppimise.

„Hm, seda pole varemini juhtunud, et poisid, eriti Jüri, hommikul kaugele lähevad.“

„Ega nad ometi pesema minnes ei uppunud?“ hirmus onunaine.

„Mine nüüd ikka! Järvekallas on igal pool madal. Kassipoegki ei saa seal uppuda. Jüri oskab ujuda nagu vesirott ja küllap ta oleks linnapoisid välja tirinud, kui see oleks sattunud sügavasse kohta.“

„Sina oma linnapoisiga! Eile olid Eeriku vastu liiga kare. Laps ehk võttis seda südamesse.“

„Mis laps, suur mees juba! Ja mis poiss see on, kes ei talu karedamat sõna, kui ta selle on ära teeninud,“ urises mölder pahuralt, kuid

murepilved tõmbasid siiski ta lauba kortsu. Suurte sammudega läks ta järve äärde ja tuli sealt mõne minuti pärast tagasi.

„Järvele poisid ei ole läinud, sest lootsik on omal kohal,“ ütles mölder ja ohkas kergendatult. „Ja ma ei karda ka seda, et nad ujuma läksid ja ära uppusid, sest kaldal pole nende riideid kuski näha.“

„Aga ütle nüüd, kuhu nad ometi jäid?“

„Kuule,“ arvas mölder piipu käes veeretades, „mulle tundub see asi üldse kahtlane. Kui nad hommikul vara oleksid välja läinud, kindlasti oleksin neid veskikoja eest näinud. Aga tead mis — nüüd tuleb see mulle meelde —, ma kuulsin öösi, et poisid tulid trepist alla; see võis olla vast tund enne äikest. Kas nad üles tagasi läksid, vaat seda ma ei tea, sest jäin magama. Alles äike äratas mind uuesti... Ma olen kindel, et poisid läksid öösi kuskile seiklema.“

„Aga kuhu?“

„No vaat, seda annab mõelda. Ja küllap olid poisid, kes koti ning labida eeskojast võtsid. Tont teab, mis plaan see neil küll võis olla? Eerikust võib ju kõike arvata, aga Jüril on aru seni ikka õigel kohal olnud.“

Nii nad pidasid nõu ja oletasid seda ning teist, aga targemaks nad ei saanud. Möldrirahvas asus sööma ilma poisteta ja oli üsna mures, sest hakati ikka rohkem uskuma, et poistega on juhtunud mingi õnnetus.

Peale sööki, mida õieti ei puudutatudki, tõusti kähku lauast.

„Lähem nüüd postiagentuuri ja helistan venale. Ühtlasi aga ütlen konstaablile, et poisid on kadunud.“

7.

Kui poisid, Jüri taskulambiga teed valgustades, sammusid metsa poole, oli öö rammestavalt kuum. Eemal taevarannal sähvas vahel välgulöök, valgustades pilvi, aga kõuemürinat ei järgnenud.

„Pikne on üsna kaugel,“ arvas Jüri. „Kui müristamist ei kosta, siis on ta ehk alles Valgas või Võrus.“

„Kust sa seda tead?“ päris Eerik.

„No vaata, kui välk sähvab, siis hakka muudkui lugema: üks, kaks, kolm, neli... Kui müristamine kostab, siis nii kaugel kui oled lugenud, on pilv. Ütleme, kui oled lugenud kümneni, siis on pikne parajasti kümme kilomeetrit eemal. Praegu polnud üldse müristamist kuulda — tähendab, pikne on päris kaugel. Aga vaat, kui välgusähvatus ja kõuekärin on ühel ajal, siis on pikne kohe päris lähedal. Oi, oi,“ lisas ta kohe juurde ning vaatas ringi. „Ütle, kas sa praegu sugugi ei karda?“

Et oli täiesti pime, siis Eerik ei märganud Jüri muigamist. „Ei,“ ütles ta tasa, „ma mõtlen praegu sellele, et ei tea, kas leiame Rootsi kuninga aarde. Kui leiaksime, saaksin kindlasti isa päästa. Muidugi, kui tarvis peaks minema, siis sa laenaksid ehk ka oma osast juurde. Sest me teeme ju aarde pooleks, eks?“

„Muidugi, muidugi,“ rahustas Jüri, „küll tuleme kõigega toime, kui aga aarde leiame. Ainult ma mõtlen, et...“

„Mida sa mõtled?“ katkestas Eerik.

„Ah ei midagi!“ lõi Jüri käega. Ta ei tahtnud Eeriku lootusi rikkuda, sest ta ei kahelnud põrmugi, et nad aaret ei leia. Kuid nähes Eerikut nii kurvana ja siis äkki elustatuna mõttest südaööl minna isa päästmiseks aaret otsima, ei söandanud ta vastu vaidlema hakata. Pealegi oli see õine matk metsa päris huvitavaks seikluseks. Tõsi ju oli ka, et Jüri uskus aarde olemasolu ja kogus hoolega andmeid selle asukoha kohta, et seda üles otsida, kui tal on kord kõik vajalikud teated. Paraku ei olnud ta seni kuskilt kindlaid andmeid saanud. Aga kes teab sedagi — ehk oli Eeriku unenäos ka tõtt. Ja eks olnud juttudes küllalt näiteid, kuidas unenägudes varanduste asupaigad kätte juhatati. Igatahes oli Jüri üsna kahevahel, kas uskuda unelmaid või oli see vaid ebausku, nagu arvasid isa ja ema.

Metsast kostis võigas hääl, pikalt ja kaebavalt, ja kuski sahisid oksad.

Eerik võpatas ja haaras värisedes Jüri käest. „Mis see oli?“

„Öökull,“ hakkas Jüri naerma. „Mis sa teda ikka kardad!“

„Ei, ma ei karda, aga...“ kogeles Eerik, „ei tea, kas... ongi täna öösi mõtet aaret otsida.“

„Kui oleme midagi ette võtnud, siis viime asja ka läbi,“ ütles Jüri kindlalt. „Poolik töö pole mehe töö. Ja karta pole sul mingit põhjust, seni kui olen sinu juures!“

Vaikides läksid poisid edasi, astudes nüüd metsa alla. Taskulamp valgustas jalgrada ühtesulavate puutüvede vahel. Oli väga vaikne ja Eerik kartis igal hetkel, et kostab uuesti öökulli võigas hääl. Kui poisid jõudsid liivakalda lähedale, peatusid mõlemad ja Jüri ütles:

„Noh, Eerik, nüüd juhata koht, mida sa öösi unes nägid. Siis pole muud, kui hakkame kaevamisega pihta.“

Eerik vaatas nõutult ringi. Tõepoolest, kõik puud näisid ühesugustena, siin-seal kasvas põõsaid, ja järsku tundus Eerikule täiesti mõtetu hakata otsima aaret suures metsas.

Korruga raputas tormi-iil puulatvu, hele valgusjuga sähvatas läbi metsa ja kostis vapustav kõueragin üsna lähedal. Langesid esimesed rasked ja soojad vihmapiisad.

Eerik haaras hirmunult Jüri kae, kui teine välgusähvatus koos järsu raksatusega pimestas silmad.

„Vaata seda ei teadnud arvatagi, et niisugune äkiline äike on tulemas,“ ütles Jüri ja pühkis näolt vihmapiisad. Järsku hakkas sadama nagu oavarrest.

„Peame vihmavarju minema,“ arvas Jüri. „Aga puu alla ei tohi minna — sinna võib pikne kergesti sisse lüüa.“

„Mis siis saab?“ ahastas Eerik.

„Lähme aga,“ ütles Jüri ja tõmbas Eeriku läbi vihmavalangu endaga kaasa.

(Järgneb.)

Džungliseiklused

Toomas ja Erni tundsid suurt igavust. Väljas sadas vihma ning teha polnud midagi.

„Kole ilm,“ ütles Toomas.

„Jah,“ ohkas Erni, „nii igav pole kunagi olnud. Mida peame tegema, et poleks nii igav?“

„Mõttele järele!“ torises Toomas ning haigutas.

Äkki ta näole ilmus kaval muie. „Erni,“ ütles ta, „kas aimad, mida võiksime ette võtta?“ Ta vaatas vennale küsivalt. Erni hüüatas:

„Oh! Kapten! Me läheme kapteni poole. Hurraa!“ Toomas lõi talle tugevasti õlale: „Just nõnda! Me läheme kapteni poole.“

Mõni minut hiljem vennad sammusid läbi vihma küla teise otsa, kus seisis väike valge maja. Selles elaski mees, kellele poisid läksid külla. Lapsena oli ta oma vanematega Ameerikasse rännanud, ning nüüd, olles juba vana, ta siirdus tagasi kodumaale, et lõpetada siin rahus oma elupäevi.

Ta nimetas end kapteniks ja kuigi keegi hästi ei tahtnud uskuda, et ta tõesti kunagi kapten olnud, hüüdsid teisedki teda nõnda. Vana kapten oli väga heasüdamlik inimene ning jutustada imelisi, ennekuulmatuid lugusid ei osanud keegi nii hästi kui tema. Kui ta oma jutustusis vahel liiale läks ja asju seletas, mida võimatu oli uskuda, ei pannud keegi seda temale pahaks, kõige vähem aga Toomas ja Erni. Vastupidi, Tooma ja Erni arvamine oli järgmine: mida võimatum lugu, seda parem ja huvitavam!

Kui poisid sel vihmasel pealelõunal kapteni majja astusid, istus viimane küdeva ahju ees ja suitsetas merivaigust piipu. Ta hüüatas: „Hohoi! Te väiksed maarotid! Tean juba, mida te soovite: vana kapteni juures ankrusse heita, et see teil igavuse peletaks. Hehee! Istuge aga, lugu on juba tulemas. Hm... kas te Saharast olete juba kuulnud?“

„Ei,“ ütles Toomas, „oli see neegritar?“

„Kus sellega! Neegritar! Liivakõrb on see, liivakõrb, pojuke!“ vastas kapten.

„Ah soo!“ lausus Toomas tõsiselt, kuna Erni vaevalt suutis naeru tagasi hoida. „Jah, nüüd ma tean... See oli see lugu, kus sa taltsutatud

jaanalinnul läbi kõrve reisisid ja üks vana inglane kinkis sulle naelsterlingi selle eest, et sa kõrgeimal püramiidil kukerpalli lasksid.“

„Täitsa õige. Et te seda lugu juba teate, siis jutustan teile teise, mis toimus aasta hiljem. Nii siis — elasime all Aafrikas, istanduses. Ühel päeval ma lamesklen võrkkiiugus ja unistan niisama üht-teist. Läheb minu isa mööda. Ütlen isale: „Isa,“ ütlen ma, „olen neid mägesid ja metsi seal kaugelt küllalt imestlenud. Tahan kord neid lähemalt vaadata.“ „Kuidas tahad seda teha?“ küsib isa.

„Sinna minna!“ ütlen mina. Naerab isa ja ütleb: „Katsu,“ ütleb ta.

Mina — taltsutatud jaanalinnule selga ja ajama! Istun nagu ekspressis. Mööda vuhisevad puud ja tuuled! Pühvlid seisavad reas ja vahivad lollide nägudega mulle järele. Antiloobid ja metshobused katsuvad Valgesulega (nõnda oli jaanalinnu nimi) võidu joosta, aga kus! Üksteise järele langevad maha. Ei need Valgesulele järele saa!

Nõnda me siis lendame, aina tuul vuhiseb kõrvus.

Päike on juba madalale vajunud, kui jõuame mägedeni, aga pole viga, soojendab veel hästi. Libisen Valgesule seljast ja tahan parajasti end mugavalt rohule puhkama visata, kui miski kahiseb rohus. Vaatan: suur alligaator (krokodilli-sarnane elukas) pistab rohust oma koonu.

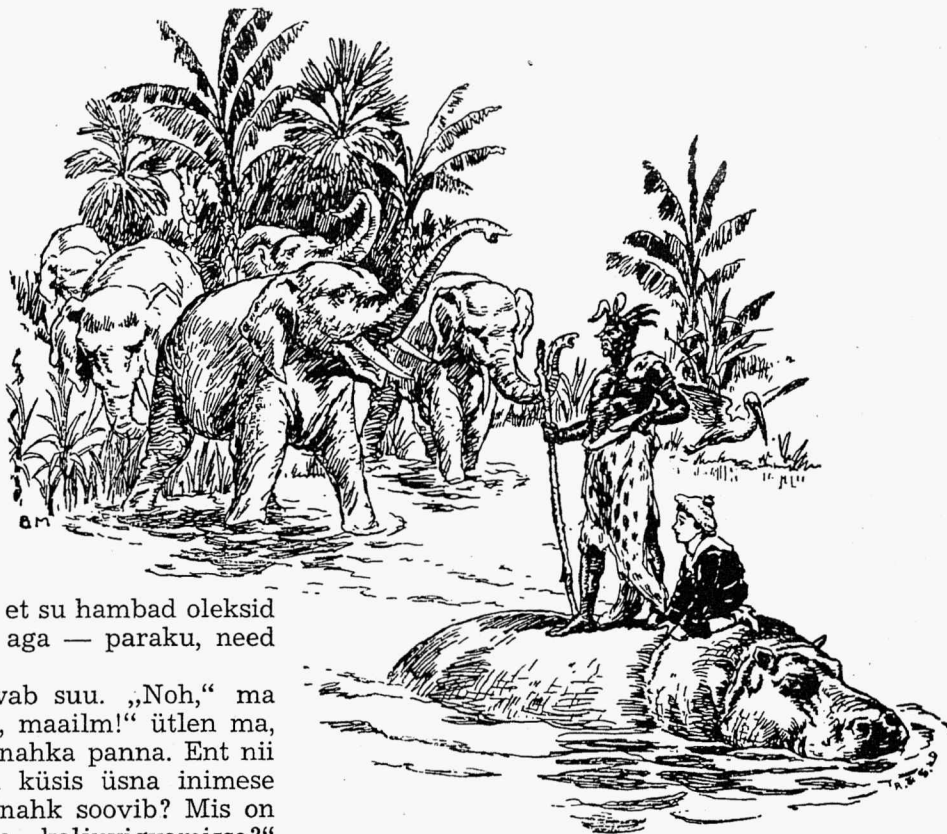
„Palun väga,“ ütlen ma, „liigun vaid peenes seltskonnas,“ ütlen ma. Seal kahmab elukas mu järele! Sa kuriloom!... Mina kohe üles, hüppan üle tema selja, võtan tal sabast kinni, keeran selle paar korda ümber kaela ja siis viskan sabapidi vastu kaljut, nagu vana heeringa! Hehee! Ma mõtlen: „See ei kahma enam kedagi,“ mõtlen ma, aga — mis parem, on parem, ja ronin pisut kõrgemale mägedesse. Hoo... Ühest koopast säravad mulle kaks leeki vastu. Mina — seisma ja küsin: „On seal keegi?“ küsin ma. Seal tuleb päike ümber kaljunurga ja valgustab koopa sisemust. „Külma verd, poja!“ ütlen enesele ja järsku tunnen, et mu

veri läheb nii külmaks, nagu viibiksin Põhjanabal. Sest — seal istubki indiaanipealik, punakaspruun nagu suitsutatud merikeel, ning silmad on tal nagu põlevad söed. Huhh! Vaatab pealik mulle otsa, nagu tahaks ta mind pilguga läbi puurida ja nahka pista. Kole! Juustesse on tal topitud suled ja moest ei pea ta suurt lugu: tiigrinahast kuub — ning see on kõik. Tema kõrval lövi: vahib mind suurte põlevate silmadega, need olidki leegid, mida koostas esialgu märkasin. „Sooviksin, et su hambad oleksid sisse löödud,“ mõtlen ma, aga — paraku, need on tal veel alles.

Nüüd indiaanipealik avab suu. „Noh,“ ma ütlen endamisi, „jumalaga, maailm!“ ütlen ma, sest arvan, ta tahab mind nahka panna. Ent nii hull see asi polnudki. Ta küsis üsna inimese moodi: „Mida väike Valgenahk soovib? Mis on teda toonud Kakibonoka kaljuvigvamisisse?“ (Vigvam — indiaani elamu.) „Kakibonoka!“ mu keel peaaegu murdub, öeldes seda nime. „Suur pealik Kakibonoka,“ ütlen ma, „kaugele nägev, hirmuäratav mägedevalitseja! Igatsus kutsus su väikest valget venda kaljudesse, igatsus tuli lennates mägede sinavalt kõrgustelt ja juhatas mind sinu juurde. Tahaksin su riiki näha, oo suur pealik!“ Seejuures mõtlen ma: „Kahju, et isa mind ei kuule, ta saadaks mind ülikooli mu hiilgava kõne pärast!“

Pealikule meeldis see samuti. „Hästi öeldud, väike Valgenahk,“ ta ütles lahkelt. „Sa pead nägema Kakibonoka riiki. Vaata, valguseriigi kuningas Päike on üsna madalale laskunud, peame ruttama.“ Nõnda kõneleb pealik ning tõuseb. Lövikoletis tõuseb ka. Ma vaatan teda kõrvalt ning mõtlen: „Sinuta oleks mugavam!“ mõtlen ma. Seal tõstab pealik sõrme, lausudes: „Miki-Mir, Hirmuläkitaja, sa jääd Kakibonoka kaljuvigvami ees vahti pidama: tervitus ja külalislahkus sõbrale, surm ja hukatus vaenlasele! Pea meeles!“

Lövi laskus kohe koopa suu ette, meie aga kaome otse džunglisse (põlismets lõunas). Taevake, midagi säärast polnud ma oma elus näinud! Oli see aga puude, pöösaste, väänkasvude ja juurte rägastik! Armas aeg, ning seda kisa ja lärmi! Kirjud lindude parved tuiskavad üles ja alla, tormavad läbisegi puudel ja kisavad nõnda, nagu oleks käimas mingi võistlus. Ja kui palju ahve, sa taevake! Vaatan ma siia või vaatan ma sinna, igal pool irvitab mulle vastu mõni

ahvilõust. Korraga, üks neist pistab banaani mulle otse nina alla. „Väga lahke teist,“ ütlen mina ja sirutan käe puuvilja järele. Ent kus! too sell ei mõtlegi mulle seda anda. Siis ma löön talle sõrmedele, karistades teda tema koe-ruse eest. Ahv — see oli gorilla — aga polnud laisk, ronib puu otsast maha ja tuleb otse minu poole, käsi laiali ajades. Kas olete juba kuulnud, kuidas gorillad embavad? Hohoo! Alul tundub see nõnda, nagu tahaks see elukas öelda: Oo, kuis sind armastan! Siis pigistab ta kõvemini ja kõvemini, kuni ta ohver hakkab hingeldama ja tuli tuiskab tal silmist. Ja siis? Noh — surnud heeringas on elavam kui teie pärast sellist embust. Nii siis, selline koletis pigistab mind ja ma ei saagi enam rääkida ega karjuda.

Saadan pealikule ahastava pilgu, ent see seisab ja naerab üsna kahjurõõmsalt. Järsku kahi-seb miski meie peade kohal ning põmm! kukub miski puu otsast maha, ja gorilla vabastab mind, pöördudes uustulnuka poole. See aga tuletab meelde suurt puuoksa ning ma mõtlen: „Hoo,“ mõtlen ma, „see on halvasti sihitud!“ sest oks ei tabanud kedagi. Seal... upitab end oks üles ja põimub gorilla ümber. Hoi, milliseid grimasse löikab ahv! Ning võitlus algabki ahvi ja mao vahel. Madu püüab ikka kõvemini oma kohutavaid rõngaid gorilla keha ümber tõmmata, too aga kaitseb end vahvasti. Proua gorilla ja selle poeg vaatavad puu otsast võitlust huviga, mina aga mõtlen: „Mul ükskõik, kumb võidab,“ mõt-

len ma ning kummardan võitlejate poole, öeldes: „Palju õnne.“

Me läheme edasi. Mets pole kuigi mugav koht jalutamiseks: igal hetkel kahiseb midagi rohus, sisiseb puudel ja ma mõtlen: „Need maod on koledad loomad. Ma pole iialgi eriti vaimustatud olnud neist olendeist, mis koosnevad ainult peast ja sabast.“

Ma astun ettevaatlikult pealiku jälgedes: tol pole saapaid jalas ning tunneb paremini, kui mõni hädaoht talle taldade alla poeb.

„Mu väike sõber Valgenahk, vaata,“ ütleb pealik ja näitab käega ettepoole. Tulekuma paistab eemalt. Kakibonoka viib mind hoopis tulekuma lähedale ning laseb mul põõsaste vahelt piiluda. Väikesel lagendikul põleb lõkketuli, küllalt suur, et sellel küpsetada härga. Ning tule ümber — hulk kannibale (inimesesööjad-pärismaalased). Need tantsivad metsikut sõjatantsu, hüpates tulest läbi, vehivad piikidega ning laulavad — noh, kuis seda kirjeldada? Teie vana õuekoer oskab paremini laulda! Tulel on näha midagi, mis meenutab praadi, ning hirmuvärinaga ma mõtlen: „See on vist inimeseliha!“ Kakibonoka märkab mu hirmu ning püüab mind rahustada: „Väike Valgenahk, ära karda. Need on Kakibonoka sõbrad ja nad ei tee sulle mingit häda.“ Kuid mulle tundub, et parem on olla ettevaatlik, ja palun pealikut edasi minna. Me lähemegi.

Džungel muutub ikka metsikumaks, pole näha ühtki teerada, pole mingit korda ses puude ja põõsaste rägastikus. Pealik roomab neljakäpukil, mina talle järele! Seal järsku leiame ilusa metsatee ja ma saan varsti aru, kust see tekkinud, sest vaadates paremale näen elevant: need jalutavad, väarikalt, korrapäraselt sammudes paarikaupa üksteise järel. Mina kiljatan vaimustuses ja keerutan mütsi. Elevantid vaatavad mind imestusega, siis jätkavad rahulikult oma teekonda.

Me jõuame metsast järve kaldale, kuhu elevantid käivad joomas, ning siin me näeme lõbusat pilti: elevantid suplevad ja naljatavad, nii et lust on neid vaadata. Üks neist täidab londi veega ja siis uhab end mõnuldse; teine vaatab vett ning näib mõtlevat: „Kas ja või ei?“ Ent järgmisel silmapilgul ongi ta vees. „Nüüd ta on otsas,“ ma mõtlen, aga ei! see paks vanamees oskab ujuda nagu kala. Üks elevantimadam murrab endale palmioksaks, sirutub laisalt järve kaldale ja siis lehvitab, nagu mõni inglise leedi. Noor miss lebab tema kõrval ja kiigutab pead, kuna tema noorem vend püüab muusikat teha, lüües jalaga takti. Päike on vahepeal kadunud, kuid selle asemel ripub taevast kuu nagu suur lamp. Kõik on pidulikult valgustatud, muidugi minu auks! Järv on suur, ja ma meeeldi tahaksin näha elevante lähemalt.

Ma ütlen: „Kahju, et pole silda,“ ütlen ma ja seepeale lausub Kakibonoka: „Muretsen silla

oma valgenahksele sõbrale.“ Siis ta vilistab. Seal tõuseb veest mägi ja hakkab meie poole liikuma. Mina olen üsna vapustatud ja ootan, mis tulemas. Siis näen veest kerkivat kaht kõrva, siis paari silmi, siis ninasõormeid — kohutavalt suuri, lõpuks koonu — noh, tänan, mitte koonu, vaid laualaegast.

Järgmisel hetkel oleme juba eluka seljal, nagu laevalael, ja nüüd läheb sõit lahti. Elevantid vahivad meid kui maailmaimet, kui me lähemale jõuame, ning teevad meie auks pasunakontserti. See liigutab mind nõnda, et ma mõtlen: „Noh, poja,“ mõtlen ma, „kui sa tahad oma elu ilusaima kõne pidada, siis on see silmapilk saabunud, nüüd või mitte kunagi!“ Ma algan: „Kõrgesti austatud peoseltskond!“ algan ma. „Suur ja vägev Kakibo...“ Edasi ma enam ei jõua, sest üks elevantidest tõstab mind londiga õhku ja seal ma ripun nüüd maa ja taeva vahel, nagu hõljuv pääsuke, ainult mitte nii lõbusalt, sest ma ei laulnud ega trillerdanud pääsukese kombel. Oleksin karjunud meeeldi, kuid mu kurk oli nagu tangide vahele pigistatud.

Elevantid pasundavad ümberringi, jõehobu irvitab, Kakibonoka aga seisab liikumatult nagu sammast ning ma kuidagi ei taipu, kas ta nutab või naerab.

Järsku mu käed haaravad kinni millestki, mis on kõva ja kindel, see on kuu. Ma mõtlen: „Poja,“ mõtlen ma, „nüüd hoia!“

Järgmisel hetkel kuulen koledat raksatust: kõik mu ümber puruneb, kaob, lendab segamini — ning ma ise ka lendan, lendan põhjatusse tühjusse — ning ärkan, kuidas arvate? Aafrika ürgmetsas? Ei! Võrkkiiugus. Mu isa seisab kõrval ja lausub: „Ära siis karju nii jubeldalt,“ lausub ta.

Mina olen veel hirmsasti vapustatud kõigest üleelatust ja küsin: „Kas kuu on veel terve?“ küsin ma. Vastab isa: „Kuu on terve, aga sinu mõistus on segamini, näib mulle. Mine kaevule ja uha veega kõik lollused peast,“ ütleb ta. „Tahtsin ju džunglit näha ja nüüd — nüüd oli see kõik vaid unenägu...“ ütlen mina ja isa naerab: „Ka mina olen nii mõndagi tahtnud ja pole teps saanud. Ent küllap sa kord näedki seda džunglit, kannata aga,“ ütleb isa ja läheb oma teed.

Noh, ma nägingi pärastpoole tõeliselt džunglit, ning see polnudki palju teisiti, kui unes. Ent sellest räägib vana kapten teinekord, tänaseks jätkun sellestki.“

Kapten kõhatas ja koputas piibu tühjaks.

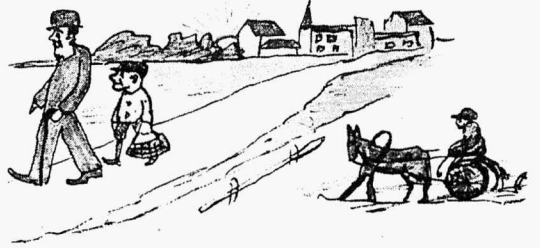
Poisid istusid tükk aega vaikselt, mõtlikult, siis aga kargasid nad jalule ja hüüdsid: „Vanale kaptenile hurraa! Vana kapten elagu, elagu! Suur tänu jutustuse eest!“

Siis sammuvad poisid rõõmsalt koju ning Erni ütleb teel: „Olgu kuis on, tõelisus või unenägu — aga vana kapten on mõnus mees.“

„Päikese“ joonistamisvõistluselt

Paremal pilt nr. 10.

Autor ütleb, tema huvitavaim elamus olnud ühel varahommikul isaga seenile minna, kusjuures ta nägi esmakordselt hobuserעה.

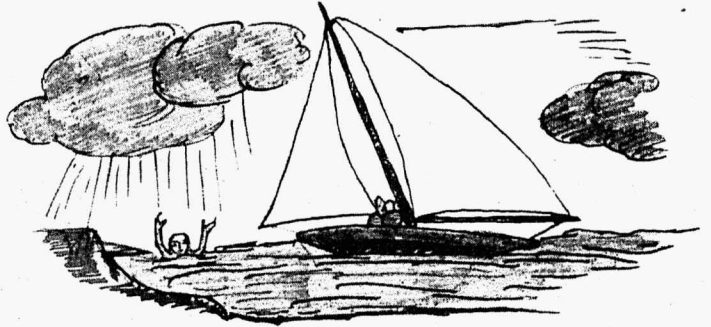

All vasemal pilt nr. 11.

„Põrutavat pole minu elus kunagi olnud. Minu huvitavaim elamus oli, kui esmakordselt nägin, kuidas isa ja vend istutasid aias õunapuud.“

All paremal pilt nr. 12.

Selle joonistaja huvitavaim, aga ka jubedaim elamus oli, kui ta kord Emajões suples ja purjekas täiel hool tema peale kihutas. Purjekas aga pöördus viimasel momendil ära, sest seesolijad märkasid poissi veel viimisel hetkel.

PÄÄSUPESA

Johannes Kaup

Noored pääsukesed Uhkerind ja Liuglind abiellusid varakevadel. See plaan oli neil valmis õieti juba varemini, kaua enne Lõunamaalt kodumaale tagasi jõudmist. Kuid Uhkerinnal tekkis vahepeal kavatsus võistelda pikatiivuliste kurgedega ja lennata ajaviiteks kaugele lõunasse, palju kaugemale kui rändavad kuld-nokad ja tavaliselt ka pääsukesed, — suure jõe kaldaile, kus elutseb igal talvel palju-palju iga-

suguseid suuri ja väikesi linde ja kus suur jõe-hobu solistab soojas vees kõrvuti krokodillikoletistega ning paljude tigidate murdjatega. Sellest üsna hullust kavatsusest ei suutnud Uhkerinda keegi loobuma sundida ja nii ta teostaski selle hädasohtliku, pika lennu kurgede talvituspaika kaugele Niiluse äärde. Nõnda siis juhtus ka, et pulmad tulid lükata edasi ja tähtsat sündmust pühitseti alles kodumaal.

Uhkerinnast ja Liuglinnust sai tore paar, nii et kogu Paide linnas elutsev pääsukeste suguselts tundis õigustatult heameelt. Küll oli laulu ja vidistamist, lendu ja sidistamist! Terve nädal kulus pulmade ettevalmistamiseks ning kogu selle aja kestel valitses pääsukeste hulgas seesugune ülemeelik laulu-meeleolu, et isegi südalinnas ühes perekonnas elutsev tuvi Peeter muutus närviliseks ja vihaselt urisedes kihutas maja lähikonnast eemale oma süütuid sugulasigi.

Noorele paarile aitasid tähtsa päeva korraldamises nõu ja jõuga kaasa kõik suguseltslased, eriti südamlilik oli aga Liuglinnu vana tädi, ühesilmaline Vidrinokk. Oma teise silma oli Vidrinokk kaotanud kassiga võideldes juba aastate eest, kuid ega ta seetõttu olnud teistest halvem. Vastupidi — teda austati eriti. Oli ta ju vana ja auväärne ning üks aastad kasvata austust. Ja et seesama Vidrinokk osutas erilist tähelepanu Uhkerinnale ja Liuglinnule, kes niigi olid kõikide lemmikud, siis sundis see teisi veel eriti vastutulelikult suhtuma noore abielurahva päevamuredesse.

Vidrinokk pidas täiesti loomulikuks, et Uhkerind ja Liuglind veedavad oma esimesed abielupäevad tema pesas. Ta ise nõustus rahulikult tukkuma lühikesi öid telefonitraadil. Hommikuti — juba õige vara — äratati noored ühislauluga. Nii möödus ilusaid kevadisi päevi.

Kuid igaveseks ei võinud Uhkerind ja Liuglind jääda Vidrinoka pesa. Uhkerind pidi leppima sellega, et määrab valget rinnaesist poriloikudes, kust pidi muretsema parajates nokatäites tulevase elamu ehitusmaterjali, ja Liuglind pidi katkestama suurepäraseid lennuid, mille stiilipuhtuses tal polnud võistlejat pääsukeste hulgas. Päeval, mil see paratamatus selgus, olid mõlemad üsna murelikud. Seda märkas esimesena elukogenud Vidrinokk, lendas noorpaari kõrvale traadile ja alustas ääri-veeri kõnelust. Parajal silmapilgul ei unustanud aga Vidrinokk kinnitamast:

„Töö on auks, noored — töö ja hool! Ei ole määrdinud suled ja nokk ning väsinud-rebenenud varbad kellelegi häbiks...“

„Tõsi küll,“ nõustus ka Uhkerind, kui oli veidi mõelnud. Ta oli üsna arenenud ja lahtise mõistusega pääsuke, kuigi polnud seni harjunud töötama.

Et sellele ei vaielnud vastu ka Liuglind, kes oma elukaaslast väga austas, alustati viibimata

tööd. Esimeseks mureks pesa ehitamisel oli sellele sobiva koha otsimine. Nähti vaeva ja kaaluteldi, kuni asuti tööle Vidrinoka naabruses katuseräästa all. Seda kohta peeti üldiselt parimaks kogu linnas. Kordamööda lennati poriloikude juurde ja üks nokatäis ehitusmaterjali teise järel rändas nüüd virkadest pääsukestest kantuna räästa alla. Kogu tööd jälgis suurima hooliga Vidrinokk, kellel näis olevat südamel noorte tulevik. Ja et ta isiklikult mõndagi teisiti oleks teinud, puudutas ta enam kui korra küsimust, kas Uhkerind ja Liuglind ehk puhkaksid veidi ja laseksid endid aidata. Noorusele tihti omase uhkusega lükkasid aga Uhkerind ja Liuglind lahke abipakkumise tagasi, jätkates iseseisvalt tööd. Salahirm jäi sellest silmapilgust peale Vidrinoka südamesse, salahirm ehitatava pesa saatuse pärast. Liiga uisa-päisa ehitati seda tema arvates, — taheti töö ruttu lõpetada.

Ja ei olnudki Uhkerinnal ning Liuglinnul õnne oma esimese pesaga.

Vaevalt oli siginenud värskelt valminud ja sulgedega pehmeks vooderdatud pesa esimene kirju muna, kui pesa omanikke tabas esimene kurb üllatus: ühel tagasilennul toredalt liuglemiselt õige kõrgel linna kohal istus värskes pääsupesas mitte keegi rohkem ega vähem kui varblane Hallkuub.

Seadnud enda mugavalt sooja pesa, sirutas Hallkuub, keda juba mõnda aega oli nähtud pesa lähikonnas rahutult sirtsumas, täie mõnutundega noka üle lennuaugu serva. Kähiseva ja vihase häälega avas ta jämeda kohmaka noka iga kord, kui Uhkerind või Liuglind lähenes pesale.

„Eemale, eemale!“ karjus ta. „See pesa on nüüd minu!“

Kurb uudis sai peatselt teatavaks kõigile pääsupaaridele linnas, kes viibimata korraldasid ühise rünnaku pesavargale.

Varblane Hallkuub jäi aga rahulikult mõnusesse pesa, kuni pääsukesed väsisid ja kogunesid nõupidamiseks traadile. Alles siis sai uus pesaomanik — kelleks Hallkuub ennast ilmtin-gimata pidas — tutvuda lähemalt pesa sisemusega ja arutleda tulevikukavatsusi.

Paraku ei jäänud talle selleks palju aega, sest varsti tõusid pääsukesed nagu käskluse peale jälle lendu, tõstes uuesti vihast kisa. Hallkuue tõnts nokk ilmus kiiresti lennuaugule, uudis-

Muri

*Õues haugub väike Muri,
ta ei olegi nii kuri
kui see hääle järgi näib —
saba vinta-vänta käib.*

*Satub võõras aia taha,
arvab Muri, pole paha,
kui sest seigast aegsasti
teatatud on valjusti.*

*Pärast kärarikkaid sõnu
(haukumine teeb ju mõnu)
Muri nuusib võõra kanda,
kas võib ausa nime anda.*

*Leides meelepärast lõhna
Muri igat paksu, kõhna
kohtleb ühte viisi hästi,
nagu teda noorelt kästi:*

*Väntab saba, katsub panna
nina vastu võõra kanna.
Nõnda külalisega
viisakas on kõndida.*

*Aga mõni väike argpüks
hakkab kartma, kes küll teab miks,
pistab jooksma õue peal.
Mis võib Muri teha seal?*

himulikult jälgis kollakas silmapaar pääsukeste lendu. Ta aimas halba.

Pikatiivuliste käärsabade sagiv parv kadus mõneks silmapilguks majade varju ja ähvardav vaikus valitses lühikest aega lähikonnas. Siis hakkas aga pääsukeste üksteise järel tagasi ilmuma. Hoolimata Hallkuue vihasest kädinast ja tõntsi noka löökidest lähenesid pääsukesed pesale. Enne kui Hallkuub õieti sai järelegi mõelda ning kaalutella tekkinud olukorda, oli lennuauk pesas täielikult kinni müüritud ning Hallkuub leidis ennast pilkaspimedas urkas. Üsna tasa ja nagu kustki kaugelt kostis veel temani pääsukeste vihast sidistamist. Ta oli vang.

Päevast sai õhtu ja uus koit lõpetas lühikese öö. Ammugi sirtsusid vabad varblased linnatänavail ja pääsukesed tõusid traatidelt hommikuseks lennuks kõrgele linna kohale. Ilma ühegi pääsemislootuseta istus Hallkuub pilkaspimedas pesas, võideldes järjest kasvava näl-

jaga ja tundes värske õhu puudust. Aeg-ajalt püüdis ta kogu jõudu kokku võttes suruda vastu pesakülgi, kuid need olid küllalt tugevad selleks, et mitte puruneda. Vaene Hallkuub kahetses oma tegu, kuid oli juba hilja, et midagi muuta. Umbes pesas muutus õhk kuumaks ning hallivatiline vang tundis ennast nagu tõelises põrgus.

Hallkuub ei oleks pääsenud piinarikkast surmast, kui õhtu eel poleks sirutunud katuseräästa alt välja karvane, teravaküüneline käpp. Oma oskamatuses olid Uhkerind ja Liuglind ehitanud esimese pesa nii kaugele räästa alla, et see äratas kassi tähelepanu.

Kasutades õhtuvidevikku, hiilis suur majakass Miumiu põõningu kaudu pesa juurde. Surudes teravad küüned pääsupesa seinale, hakkas ta sikutama. Et ka Hallkuub samal ajal kordas katset lämmatavast vanglast vabaneda, andis halvasti kinnitatud pesa järele ja kukkus prantsatades alla, nii et suled lendasid laiali igasse külge ja Hallkuub kokkunult sirtsus.

Rumala imestusega jäi seda vaatama Miumiu pööningul, kohkunult ja valutavate kontidega konutles isegi Hallkuub silmapilgu pesarusudel, oskamata esimeses üllatuses liigutada tiibu. Alles siis, kui pääsukesed tungisid ühel ajal kallale kassile ja hakkasid järjest ähvardavamalt tiirlema totralt ringi vahtiva Hallkuue ümber, märkas viimane tõusta lendu ja sündmuspaigalt lahkuda. Oi, missugune rõõm valdas Hallkuue väikest südant, kui tundis jälle õhku vuhisevat tiibade all ja võis uuesti hingata värsket õhku! Isegi nälg ununes esimesteks minutiteks ja Hallkuub kinnitas enesele, et ta enam eluilmaski ei lähe okupeerima pääsupesi. Mõtles seda soovitada teistelegi. Jäägu igale oma!

Pääsupesa jäi aga mõneks ajaks lamama räästa alla. Päike laskus parajasti kaugele linnatagusesse metsa, kui väike Tõnu leidis pooleldi purunenud pesa katkise kirju munaga. Linnuarmastaja poiss ei saanud hoida tagasi pisaraid.

„Paneme see uuesti üles!“ palus Tõnu kohale rutanud isa.

„Üles?“ küsis isa ja vaatas Tõnu niisketes silmadesse. „Kuidas me seda siis teeksime! Pääsukesed isegi pole suutnud pesa kinnitada küllalt tugevasti. Küllap nad olid noored ja oskamatud... Ära nüüd, rumal!“ vaigistas ta nutuga võitlevat poissi.

„Noored jah!“ nõustus Tõnu, ilma et oleks seejuures järelegi mõelnud, miks pidid need pääsukesed siis tingimata noored olema, kelle pesa alla kukkus. Kuid juba viivu pärast leidis ta nõu.

„Tead,“ haaras Tõnu isal varrukast, „teeme laudadest väikese kasti — seesuguse pika kasti, otstega, põhjaga ja ühe küljega. Lahtise poole jätame väljapoole ja pesa asetame kastikesse.“

Isa ainult naeratas. Kuid varsti asusid suur ja väike mees võidu tööle. Saag krääksus ning vasar toksas Tõnu väikeses käes naelu lauda.

Järgmisel hommikul levis pääsukeste hulgas suur ja ärev uudis: Uhkerinna ja Liuglinnu pesa on lõhutud, Hallkuub on vabastatud vangistusest ja pesarusude küljes leidub inimesekäte lõhna! Kaugelt ja lähedalt lendas seda kuuldes pääsuke si sündmuspaigale, kus juba mõnda aega nõutlesid omavahel Uhkerind, Liuglind ja Vidrinokk. Sadade teiste pääsukeste ilmudes tekkis pikaks puhuks täielik vaikus.

Käärsabad laskusid lähedastele majakatustele, traatidele ja aedadele, mõtlesid ja silmitsesid. Aeg-ajalt tõusid neist üksikud lendu, vidistasid, silmitsesid pesa igast küljest.

Nii kestis see, kuni kõige vanem pääsukestest — Vidrinokk — sirutas tiibu lennuks. Karges hommikus kõlas ta kriiskav häälightsus:

„Kriiks, kriiks! Nõupidamisplatsile!“

Silmapilk vastas sellele sadadest nokkadest puhkev vidistus, suur parv pääsuke si tõusis traatidelt, katustelt ja aedadelt õhku ning kadus keset parki asetseva tiheda traadistiku suunas. Mitu minutit kostis nüüd pargist ägedat pääsukeste vidistust. Ajuti oli see katkendiline, vahel seletas ainult üks hää midagi pikalt ja mõjuvalt, samas sädistati läbisegi ägedas vaidluses. Raske näis pääsukestel leida sündmuse kohta ühist keelt ja seisukohta.

Järsku vaikus vidistamine. Siis kostis Vidrinoka käskiv hüüe ja kogu parv tõusis võimsa sõjakisaga lendu, suundudes pesa poole. Miumiu pugese seesugust pääsukeste sõjakisa kuuldes kartlikult trepi alla, Tõnu jäi üllatunult seisma ja tuvid tänaval vaatasid hirmuga ümberringi.

Mõne minutiga puhastasid pääsukesed nüüd värsket pesalaua kuivanud nokatäitest, kogudes samal ajal voodriks kasutatud sulgi jalgade alla. Laud puhas, lendasid kümmed pikatiivilised käärsabad laiali, et ilmuda mõne minuti pärast uute nokatäitega. Paljude seltsiliste ühistööna kerkis kiiresti Uhkerinna ja Liuglinnu uus pesa. See tuli tugev ja laud varjas teda räästa poolt Miumiu eest, kes ise hoolikalt jälgis trepi alt pääsukeste askeldamist.

Uhkerinna ja Liuglinnu pesa ehitamine ühisel jõul kestis peaaegu õhtuni. Siis haarati noka vahele vooderduseks kasutatavaid sulgi ja lennati ringi. Suled niiviisi tuulutatud, asetati nad uuesti pessa.

Siin ei päritud Uhkerinna ja Liuglinnu isiklike soovide järele, — neil tuli rahulikult vaadata, kuidas valmis nende uus pesa, ehitatud kõikide ehituskunsti nõuete kohaselt. Alles siis, kui pesa täiesti valmis, lendas Vidrinokk pesaomanikkude juurde.

„Pidage meeles,“ õpetas ta, „et noortel tuleb alati vanemate käest õppida ja et kunagi ei või korralik pääsupaar lahkuda pesast ja jätta seda valveta. Ikka üks lennul, teine — pesas.“

KURADIKALJAS

Elmet Veebo

Noorsoojutustis vanast ajast

Kogu Sõmerpalu laht on täis ürgseid kivi-mürakaid igas suuruses ja vormis, aga eriti ohtralt leidub neid võrgumajade juures, kus pleekinud hõredakoelised võrgud päevapalavuses kuivavad ja tuules lipendavad.

Samas võrgumajade juures kivide varjus kükitas Arp ja urgitses ajaviiteks varbaga sinakat savi adrude ja lestakujuliste liivakivide vahelt.

Oli tüütavalt igav. Kõik, kellega oleks võinud mõnegi sõna mõistlikku juttu ajada, olid kadunud jumal teab kuhu. Jõesuu poolt kuuldus küll laulu ja pillimängu, aga sinna ei tahtnud minna Arp selle linnapoisi pärast, kes oli asunud elama kooliõpetaja juurde. Oli niisugune uhkeloomuline ja norija poiss. Esimesel õhtul, kui Arp teda kohtas silla juures madalas vees luukarnitsaid püüdmast, oli ta tõsiselt riivanud Arbi enesetunnet, tehes ühtlasi ka äkilise otsuse nende edaspidise läbikäimise suhtes.

„Mis sa, põrnikas, hiilid!“ oli see põrutanud pealt vaatavale Arbile, kes ei osanud lausuda musta ega valget.

Parem niisugusest hoiduda heaga eemale, oli Arp otsustanud veel samal õhtul.

Haigutades tõuseb igavust kannatav Arp ja hakkab lonkima üles tare poole, pekstes kepiga teeveerel kasvavaid kasteheina latvu. Võrgu-Madise onni ees kükitavat hädaohtu märkab ta alles siis, kui Madis teda käega enda poole viipab.

Arp tundis enda olevat täbaras olukorras, sest Madise kõrval vaigusel pakul kükitas sama linnapoiss kooliõpetaja juurest, kes mõni õhtu tagasi oli öelnud talle nii halvasti. See raske lause hakkas selgelt tinisema Arbi mõlema kõrva ääres nagu parm, nii et ta jäi seisma ega teadnud, mida peale hakata. Kas pista jooksmas ja nii ruttu kui jalad võtavad, või jääda paigale? Hirmu nüüd oli küll, aga jooksupistmine ei tundunud ka kuigi sobivana.

Nõnda õpetas elukogenud Vidrinokk Uhkerinda ja Liuglindu ning sedapuhku nad ei mõelnudki seda tähele panemata jätta. Nad pidid kogu ni avameelselt tunnistama, et seekordne pesa tundub mõnusam eelmisest.

Heinatöö linna ümbruses oli juba ammu lõppenud ja virgemad pääsukesed andsid esimesi lennutunde noorukestele aravõitu käärsabadele, kes kaua kõhklesid, enne kui julgesid sirutada pesaserval tiibu esimeseks lühikeseks lennuks. Ühel seesugusel päikesepaistelisel varahommikul külastas suur õnn ka Uhkerinna ja Liuglinnu uut pesa: munadest koorusid välja väetid alasti olendid. See oli suur päev pääsupesas ning päeva tähtsust aitas omakorda tõsta see, et esimeseks õnnitlejaks oli emalik Vidrinokk.

„Pojad tulevad õpetada kiiresti lendama ja valmistada neid ette pikaks reisuks,“ märkis ta igaks juhuks pikema jutu sekka. „Aga kuidas jääb pesaga tuleval aastal?“ küsis ta lõpuks.

Uhkerind ajas iseteadlikult valge rinna ette, Liuglind tegi paar laitmatult puhast surmasõlme. Ja kui mõlemad olid pesa juures lauatsal vilistanud maha parima viisikese, mida pääsukesed kunagi osanud, lausus Uhkerind tõsiselt:

„Ei seesugust pesa või unustada enne kümme aastat!“

„Ega või!“ kiitis ka Vidrinokk puhtsüdamlikult. „Ega varblased tule siia enam varastama pesi ja ruumi — noh, seda leidub lauakesel veel vähemalt kolmeks pesaks.“

„Kui ainult inimesed ei tule jälle...“ kahtles küll Liuglind, kuid neid sõnu ei võetud kuigi tõsiselt. Samal ajal lasksid Uhkerind ja Vidrinokk lahti mõnusa laulukontserdi ning lähemal ja kaugemal aidati neile kaasa. See kontsert oli ühel ajal tervituseks sirgivatele poegadele ja kiidulauluks mõnusale pääsupesale.

„Tuled just parajal ajal,“ pigistab Madis tubakat oma pigisesse piipu. „Kui sul juhtumisi aega ja huvi on, siis vajuta ennast siia kuhugi pikuti. Linnamees siin mul pressis peale, kuni saigi sinnamaale, et pean vist hakkama pajatama. Tore, et tulid, nüüd meid siin rohkem koos ja lugu läheb täie eest. Või pidid sa kuhugi minema?“

„Ei, ei pidanud,“ venitab Arp täismehelikult ja mõtleb endamisi, et mis vägi see küll pidi olema, mis selle kooliõpetaja sugulase siia alla Madise juurde tõi, kuna üleval jõesuu juures lauldakse ja pilli mängitakse.

„Tore,“ nühib Madis oma eakat turja vastu lävepiita. „Kuulake siis teraselt mõlemad. Ma mõtlen, et räägin teile selle kaljaseloo, mille mulle omal ajal rääkis ammukadunud mõisamees Laurits, rahu tema põrmule, ja millest sina, Arp-poiss, võib-olla oled üht-teist juba kuulnudki.“

Madis oli lõpetanud oma piibulaadimise ja vedas selle varrega leppade suunas, kust paistis ilmatusuur raudkivi, mis hämaruses pealiskaudsel vaatlemisel meenutas mingisugust paati või kaljast, nagu seda Sõmerpalus nimetati.

Päike viskas teravaid noolekilde üle kõrgete reasseisvate haabade, pannes võbisema nende lehed liigest kuumusest, olgugi et polnud tuule- raasugi ligemas ega kaugemas ümbruses. Lakk- sile veepind läikis õrnroheline peeglina nii kau- gel kui silm vähegi seletas. Jõesuu pool lauldi „Mäeotsa talu“ ja levkoid Võrgu-tädi akna all lõhnasid nii toredasti, et oleks kas või läinud ja võtnud kinni selle linnapoi si käest, sõnades seal- juures leplikul toonil:

„Siin pakun mina sulle oma käe ja ärgu olgu midagi meie vahel.“

Nii umbes oli Sildmäe onu öelnud Uuetoa Sigridi pulmas tema isale, peale seda, kui viha- vimm mingisuguse loomade kinniajamise loo pärast nende vahel oli kestnud poolteist aastat.

Aga polnud enam võimalik minna ja võtta kinni võõra käest, lepitussõnadest rääkimata, sest Madis oli tõmmanud juba sissejuhatavad mahvid ja hakkaski samas pajatama mineviku- lugu aastasadade hõlmast, tollest ajast, mida praegu tuntakse ajaloos orjapõlve all.

„Tulesõel kõrvetas nagu tangidega põllul küürutajate selgadel ja väsinult tõmbasid tööst tuimenenud käed linapeotäisi pakatanud mul- last. Väsitav ja nõrkemapanev oli see töö, pea-

legi kus kubjas tilpnes kannul nagu uni ning sõimas teolisi tigudeks ja muudeks aeglasemat liiki loomadeks.

Hea meelega oleks Ullik läinud ja rüübanud paju alt lähkrist mõne sõõmu mõrudat hapu- piimavett. Aga nagu saatuse kiuste ei mõelnudki kubjas minna välja teisele servale, kus töötasid mõisameeste naised, vaid ennasttäis kukena jalutas väsimatult samas põlluveerel, vahete- vahel käratades teolistele, neid kiiremale liiku- misele sundides.

Aga milleks kiirustada? mõtlesid tuimunud hinged. Kuhu meil rutata? Vaid ligemale roo- mame surmale. Selleks aga pole vaja mingi- sugust kiirustamist. Ei see jää nagunii tule- mata.

Küllap kupjagi meeles mõlkusid samasugu- sed mõtted ja seepärast ta nii vihaselt räuskaski. Pealegi ei oldud pealelõunase kitkumisega seal sinise õiemere seas kuigi palju edasi jõutud. Nagu kiuste venis töö. Ka oli üks teonaistest lõuna paiku haigustunud ja kupja keel pidi ägedalt liikuma, et teised ka selle osa valmis teeksid. Sest kubjas oli arg mees ja kartis mõisa- peremehe arvustavat pilku nagu koer rooska. Ta pigemini pingutas teolisi töö juures rohkem, et aga leida mõisniku heakskiitu.

Vastik mees oli see kubjas ja keegi ei sallinud teda. Mõisniku enda poolest oleks võinud nii mõnigi vagu peale päikese loojumist aja- mata jääda ja linapeotäis tõmbamata, aga kus kubjas! Hellemaa kuradiks kutsuti teda ja täie õigusega, sest ta ei halastanud teolistele, eriti naistele. Meeste vastu ta suurt ei julgenud ette võtta. Oli araloomuline. Ainult siis, kui mõisnik oli ligidal, sõandas räusates keksida ka nende nina all, nimetades neid kodu- ja metsloomade nimedega.

Niisugune mees oli see kubjas, et teist selle- taolist oleks olnud raske leida ka hoolikamal otsimisel.

Tänagi näis ta olevat eriti norivas tujus. Mõtles just parajasti istuda aiaveerde kuhjatud mättahunnikule, kui märkas sirgu ajavat Ulli- kut, kes hakkas kiirel sammul ruttama pajude poole, kus asetsesid naiste leivakotid ja kalja- lähkrid.

„Kuhu sa, tõmpjalg, roomad?“ põrutas kub- jas ja surus sõrmed tugevamini ümber roosa.

Ullik tundis kupja toonist, et midagi on nüüd tulemas, aga janu oli muutunud nii talumatuks,

„Päikese“ fotovõistluselt

Paremal: Foto nr. 1.

„Teddy.“ (Koer on meile kõigile tuttav „Päikeses“ sama pealkirja all ilmunud jutustise kaudu.)

Pildistatud „Kodak“-aparaadiga.

Vasemal: Foto nr. 2.

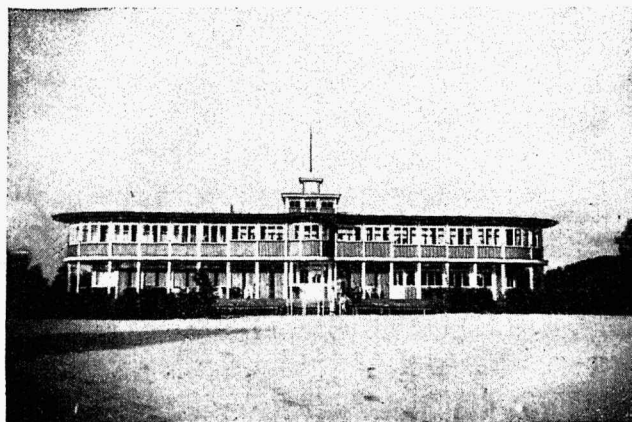
„Küisu peab kalast nüsama palju lugu kui ta perenainegi.“

Pildistatud „Balda'ga“, $\frac{1}{100}$ sek.

Paremal: Foto nr. 3.

„Rannamotiiv.“

Pildistatud „Zeiss Ikon Eraboxiga“.

Vasemal: Foto nr. 4.

„Veriora järv.“

Pildistatud „Eho“ firma aparaadiga.

et ta hakkas ruttama pooljoostes edasi, kartes kubjast ette jõudvat.

„Tagasi töö juurde!“ karjus kubjas.

Aga Ullik oli jõudnud juba lähkrini ja neelas suurte lonksudega hapukat vett segamini piimaga. Aga juba oli ka kubjas jõudnud Ulliku juurde ning haaras lähkri tüdruku suult, virutades selle tagasikäät põllule, nii et valge juga käis tagant järele.

„Sõnakuulmatu koer!“ pressis kubjas kokkupigistatud hammaste tagant.

„Mul oli piinav janu,“ vaatas tüdruk naiste poole, kes vahejuhtumit kasutades olid katkestanud hetkeks selgaväsitava küürutamise, „ja ma oleksin kohe jälle tagasi läinud.“

„Kas sa pole kunagi varemini kuulnud, et töö juurest lahkumiseks peab küsima luba?“ käratses kubjas.

Aga Ullik oli nipsakas tüdruk ja julge. Teda vihastas kupja ülespuhutud ninakus ja olgugi et ta alles äsja oli otsustanud katsuda asja rahulikult lahendada, lausus ta töö juurde minema hakates:

„Härrat polnud siin läheduses näha ja mõisa minek oleks viitnud hulga kasulikku aega.“

„Sina... sina, orjatüdruk, julged rääkida veel vastu,“ lõi järelerutanud kubjas Ullikul piitsaga üle piha.

„Ai, elajas!“ kiljatas tüdruk ja pööras enese ümber, varjates ülestõstetud kätega pead, kuhu metsik kubjas kavatses langetada järgmise hoobi.

Samas käiski hele plaks, aga see oli antud Ulliku tööst kõvenenud käe läbi vastu kupja punaseksmuutunud harja.

See tuli nii ootamatult, et jahmusid mõlemad. Ullik tehtud teo tõttu ja kubjas saadud löögist. Esimesena tuli teadvusele Ullik ja naised nägid teda jooksma hakkavat praeguse Veskitalu suunas, kus tol ajal olevat olnud kalasadam. Sageli viibis kalasadamas ka võõraste randade paate ja nende juures nüüd Ullik lootiski leida varju.

Tagasi vaatamata kadus tüdruk leppade taha, mis lahutas teda jälgija kättemaksuhimulise pilgu eest. Samas avanes põgenejale lai ülevaade kalasadamast, mis õnnetuseks paistis olevat täiesti tühi. Ainult silla juures loksus lainetel erakordselt suur kaljas, missugust varemini Hellemaa vetes polnud iialgi nähtud.

Vahepeal oli ka kubjas oma naeruväärset olukorda taibanud ja pühkis nüüd nagu tõeline kurat põgenejale järele.

„Saba taha ja sarved pähe, ning va peletis ongi valmis,“ sosistasid põllule jäänud naised isekeskis ja hakkasid aeglaselt haarama jälle linapeotäite järele, sest töö nõudis tegijat. Äsja juhtunud seik, kus teoline lippab piitsavibutava kupja ees Hellemaa põllul põgenema, oli nii hariplik sündmus, et sellest ei tasunud hakatagi omavahel sosistama. Ainult imestleti Ulliku ägedust, kes midagi mõtlemata oli andnud kupjale löögi kulmude vahele.

„Ikka kange tüdruk, see Ullik,“ sõnas LooMaari, kui kupja hädaohtlik kukal oli kadunud.

„Jumal teab, millega see nüüd lõpeb,“ sosistati tagapool ja keegi ohkas sügavast südamest.

Rohkem sellest ka linakitkujate juures juttu ei olnud. Igauhel oli omaga kiire ja vahepeal oli päike veerenud hulga maad madalamale. Mõisakarjane Madli ajas juba sarvekandjaid mööda kesakülge karjaaia poole.

Lokulaud mõisaõuel kuulutas töö lõppu ja põldudel hakkas ronima surmani väsinud teolisi, kes igatsesid vaid suutäie jahupudru ja lühikese suveöö järele, oma leivakottide ja liigse palavuse tõttu põõsa alla visatud kuubede suunas.

Hakkasid linakitkujadki kohendama minekuks, kubjast polnud ikka veel kuski märgata.

Märkamatul oli taevaalune kattunud mustade pilvesagaratega ja juba sähvataiski esimene piksenool üle kojuruttavate teoliste peade. LooMaari oli parajasti sidumas lähkrit ja leivakotti endale kaela, kui pillas need kiljatades murule. Kõrvulukustav pikseraksatus näis tahtvat lõhki põrutada kogu ümbruskonna. Vaevalt olid teolised jõudnud suurele teele, kui hakkas vihma valama nagu oavarrest. Hirmunud naised lippasid tuhatnelja mööda libedaks muutunud maanteed, nii et muda pritsis kõrgele üles. Niisugust vett ja valgust polnud vanemategi inimeste mälestuse järgi siin Hellemaal olnud ammu aega enam. Muudkui valas aga.

Ulliku vanemate saunas oodati asjatult tütart, kes oleks pidanud juba ämmu kodus olema. Kesköö paiku, kui sadu oli lakanud ja välgudki ei sähvinud enam, võttis Ulliku ema suurräti õlgadele ja ruttas väriseva südamega mõisa.

(Järg lk. 248.)

Ringi ümber kodumaa

5.

Armas „Päikese“ pere!

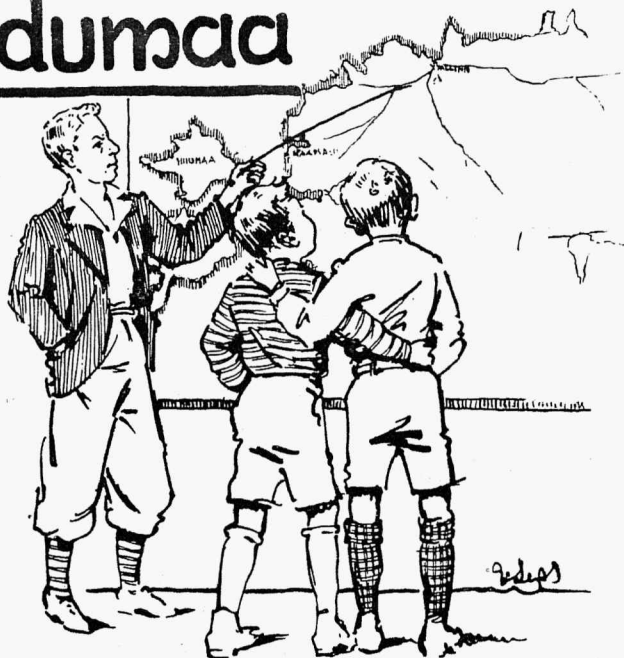
Täna kirjutan teile Haapsalust, kuhu jõudsimme hommikul peale nädalaajalist matka Vormsi saarele. Lell ja Ülo lubasid minna turule, et osta vaarikaid ja karusmarju. Mina külmetusin veidi laevasõidul ja sain nohu, mis pärast mind kästi koju jääda, sest ilm on tuuline.

Istun väikeses toakeses, mille lell üüris meile kolmele paaripäevaseks peatuseks. Akna all õunapuu sahistab tasakesi lehti, eemal meri ümised laulda ja on kuulda kajakate tiivalööke. Hooti tungib tuppa pahvak värsket merehõngu, mis on karastav ja niiskelt soolane. Ja mul on nii suur igatsus saare järele, millelt lahusime äsja, ning kõikide saarte järele, millest ma ei tea, kas ma neid iial saan näha.

Sellest on möödunud ainult nädal aega, kui istusime Haapsalus aurikule „Vormsi“, mis peab ühendust samanimelise saare ja linna vahel. Oli ilus hommik ja me olime täis ootust millegi uue ja ilusa järele. Ega me ei pettunudki. Haapsalu sadamast väljudes võttis laev kursi otse meie sihtkoha poole. Paremale kadus Noarootsi rand sinetavasse vinasse ja vasemal paistis kaugelt vedurisuitsu, mis liikus Rohuküla poole.

Merel tõusis tuul, mis rebis rätiku ühe tütarlapse peast, kes kummardus liiga kaugele üle reelingu. Rätik oli punane ja roheline meri neelas selle. Valged laineharjad näisid rõõmutsevat. Nad tantsisid, ja vaht pritsis kõrgele üles. Ent merehaigeks ei jäänud keegi. Ei tea, kas seepärast, et kapten jagas kõigile soolalesti, mille söömine hoidvat eemale selle kurja tõve — või oli merejumal muidu heas tujus.

Umbes tunniajalise sõidu järel jõudsimme Sviby sadamasse. See on pikk kivine muul, mis ulatub merre. Selle ääres peatuvad laevad, sest siin on meri sügavam, ent muuli peal on lai tee, mida mööda sõidavad hobusemehed reisijatele vastu, et viia neid sadamast umbes 6 km eemal

asetsevasse kirikukülla. Saime ühe voorimehega kaubale ja sõit algas.

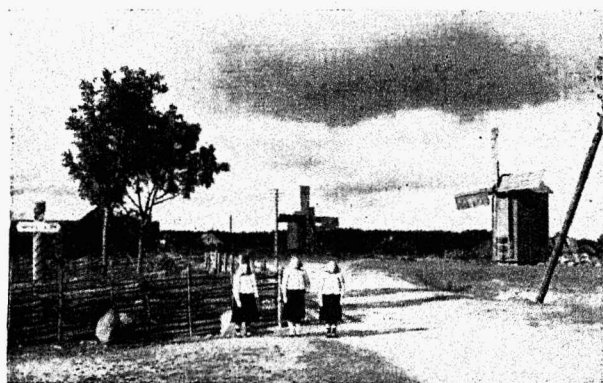
Vormsi saare elanikkond koosneb peamiselt rootslastest. Peaaegu kõik naised kannavad rahvarõivaid. Seelik on kaunis lühike, õige kahar, plisseeritud, värvilt must. Vormsi naised kaitsevad sääri erkpunaste sukasäärtega, kuna labajalad on paljad. Pead katavad nii vanad kui ka noored puna-valgeruuduliste rättidega.

Haapsalu lossivaremed. Loss ehitati umb. XIII saj., mille järel selle ümber hakkas ka linn tekkima. Esi-algu asus süa elama ja valitsema Saare-Lääne piiskop, hiljem aga, kui piiskopkonna valitsemine Kuressaarde üle viidi, käis linnus ühe valitsuse alt teise alla. Ka hertsog Magnus veetis siin oma lühikese valitsusaja. Põhjasõja ajal muudeti linnus varemeteks, millistena see on säilinud meie ajani.

Laev „Vormsi“ Vormsi saare muuli ääres, valmis tossutama „suure maa“ poole.

Pilt Vormsi sisemaalt. Risttee, mille parempoolne haru viib Sviby külla, vasempoolne Saksby'sse, keskmine kirikukülla Hullo'sse. Nagu näeme, on siin küllade nimedki rootsikeelsed. Ristteel seisavad kolm rahvarõivais Vormsi tüdrukut.

Külakaev Vormsil. Nagu näete, on kaev ehitatud kõrge aluse keskele, nagu mõni altar. Suured kivid ehitise ääres võimaldavad inimestel rakete juurde pääseda.

Lell leidis, et Vormsi naised olevat ilusad, eriti nooremad. Meie Üloga ei näinud mingit vahet nende ja teiste seninähtud tüdrukute vahel. Ainult vahest ehk seda, et nad olid naljakalt häbelikud.

Seal oli parajasti käimas mingi suurem rahvapidu. Ja tüdrukud seisis kõik oma kirendavates rõivastes kümne-kahekümnekesi kobaras koos ning varjasid kätega silmi, kui lell käis neid tantsule võtmas. Mängiti ringmänge, kuid tantsud erinesid tublisti meie omadest. Lellel võttis päris highi otsa ette, õppides mingit edasitagasi karglemise moodi tantsu. Meie Üloga müksasime teineteist salaja — nii naljakas oli näha lelle kohmakalt karglemas.

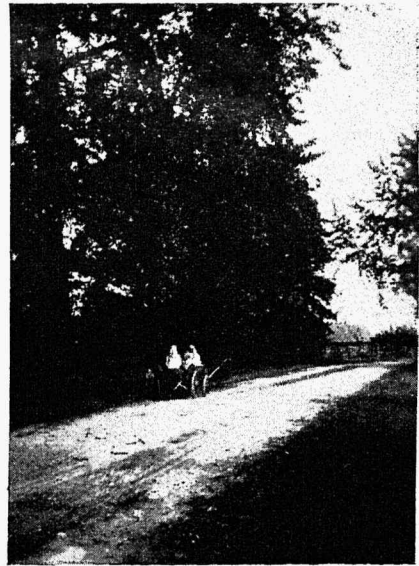
Ent meeldejäädavad on päikesepaistelised päevad, mil luusisime kolmekesi mööda saare varjulisi metsateid ja sõime maasikaid. Viimased valmivad saartel hiljemini, siis kui nad meil juba ammu on metsa alt kadunud. Mõnikord läksime randa, mis on kohati soostunud, nii et vesi lirtsuub läbi varvaste. Päike paistis alla jändrikkudele mändidele ja kadakatele ning rannaliiv oli tuline taldade all. Kahel pool teed aga seisis pikad kiviaiad, mille taga mõni lehm pungis silmi imetles möödujaid. Ent lambad, keda seal peetakse palju, olid uudishimust otse lõhkemas. Nad tulid areldi lähemale — ja pistis siis robinat põgenema, otsekui oleks neil kuri hunt kannul. Ainult mõni rumal tall, must või helevalge, tuli vaatama, kas sul vahest pole peos tükk leiba või rohututt, võib-olla koguni kimp ristikheinu, kuna teised jälgisid teda eemalt hirmunult läikivate silmadega. Kuid möödusime neist nagu teistestki ja tormasime merre, et pugeda jaedasse peitu suvise keskpäeva kuuma hinguse eest.

Nii möödusid muretud päevad ja juba istusime jälle laeval ning Vormsi jäi ikka kaugemale meie taha. Veel nägime tuulikute rida, mis nii omane Vormsi maastikule. Kaugelt üle metsa läkitas meile tervitusi teine Vormsi tuletornidest, mida külastasime ja kust avanes kaunis vaade üle avara mere ja kogu saare. Ja juba Haapsalu noogutaski sõbralikult kääru tagant.

* *
*

Nüüd on õhtu. Lell ja Ülo tulid parajasti, kui olin lõpetamas kirja „Päikesele“. Nad tõid kaasa terve korvi marju ja vabastasid mind naerdes kodusest arestist. Ilmnes, et mind oli jäetud koju just peamiselt selleks, et täna oli viimane aeg läkitada kiri „Päikesele“ toimetusele. Siis läksime vaatama Haapsalut.

Mudaravila meid ei huvitanud, sest oleme matka kestel kõik kolm tublisti kosunud. Lell on isegi kahe kuu jooksul kümme kilo juurde võtnud. Siirdusime lossivaremete juurde. Mina lootsin, tõtt-õelda, näha kuulsat Haapsalu valget daami, kes ilmub kuuvalgetel augustiõhtutel lossikiriku aknale. Ent täna oli pilvine ja daami ei nähtunud. Peale lühikest ringkäiku läksime rannapromenaadile. Päikesekell tukkus tudasena, sest päike oli juba magama läinud. Ainult Miki-hiir viipas meile kelmikalt ning suur krokodill näis haistvat roogudest saaki. Ent õnneks pardipoegadele ta oli kinni needitud oma alusele. Muidu poleks lapsedki julgenud teda patsutada ega mõni julgem isegi oma kätt pista tema avatud lõugade vahele. Siin,

Külatee Vormsil.

Haapsalus, on krokodill niisama suur laste sõber kui Miki-hiir ja Seenevana. Nad kõik lasevad tervitada „Päikest“ ja tema sõpru.

Lauluke Kiisu-Katist ja ta kahest pojast

Viiu Käblik

*Elab talus kiisu-ema —
Kati talle nimeks antud.
Kahel väikesel pojalt tema —
Tont ja Killu-Krüüsi pandud.*

*Kassiemal ergad silmad,
kena nina, kaunis kael.
Kui on õues päikseilmad —
ehteks seotud lilla pael.*

*Muidu kannab musta kuube,
musti kingi, mütsikest.
Ainsaks iluks sinna juurde
kuulub valge kurguvest.*

*Istus trepil Kiisu-Kati,
nägu pesi, nurru löi.
Ütle õige, Kiisu-Kati,
kes sul nurrupilli tõi?*

*Kiisu-Katil samm on pehme,
nõtke tema hüppehoog.
Ütlen — peaaegu uhke,
paindlik-kumer tal selgroog.*

*Kiisu-Kati väike võsu
Tont on tema nägu just.
Musta ürpi kannab risu,
kribib kinnist sahvriust.*

*Killukene armsa näoga,
hallikirju kiisu, pai, —
sellepärast teiseks nimeks
talle Krüüsi antud sai.*

Mesilased koduteel

E. V.

Juba ammu on tähele pandud, et meile kõigile tuntud aedmesilane tihti lendab mitmeid kilomeetreid eemale oma tarust, isegi niisugusel aasal on märgatud seda hoolast linnukest ringi lendamas oma meekorvidega, mis asetseb lähimast mesilastekasvatusest ligi kümme kilomeetrit eemal. Sealjuures eksimisärevusest pole olnud juttugi, vaid kui lillerikkalt, magusasti lõhnavalt aasalt on kogutud täis väikesed kannukesed, valmistub ta lendama koduteele, valides selleks kõige otsema suuna. Jõudnud koduaeda, kus hulk ühesuguseid tarusid asetseb viljapuude varjul, lendab ta pead murdmata oma õige kodu ukسلauale, kus valvurid tervitavad teda rõõmsa suminaga. Võiksime küsida: on niisugustel tillukestel putukatel mingi erandlik kohameel või orienteeruvad nad nagu inimesed maa ilme ja eriliste tunnemarkide järgi?

Üksikult elavate maamesilaste ja vaablase juures esineb selline kohatundmine veel huvitavamal kujul, kui on see olemas aedmesilastel. Näiteks maavaablane *bembex* kasutab pesana pisikest uuristatud augukest kobedas liivas, kuhu ta asetab varjule oma muna, millest mõne aja möödumisel ronib välja tõuk. Sellele tõugukesele kannab vaablane nüüd usinasti värsket toitu. Iga kord lahkudes oma urkast katab ta hoolega avause liivaga kinni, nii et koht, kus asetseb pesa, inimese silmale ka terasemal uurimisel jääb nähtamatuks. Ja siiski teab see väike vaablane oma koopa täpse asupaiga, eksimatult laskub ta õigele kohale ja eemaldab koopa avausest liivkatte.

Teine selletaoline putukas, *anthidium*, asetab oma munad tühja teokarpi. Katseks lükati niisugune teokarp, kus asusid *anthidium*'i pojad, mõne tolli võrra oma endisest asupaigast eemale. Putukas tuli lennates ja laskus midagi aimamata kohale, kus pidi asetsema ta pesa, leides

selle muidugi olevat kadunud. Segadusse viidud putukas tõusis õhku, laskus siis pisut ümber vaadates tagasi vanale kohale. Niiviisi toimis ta veel mõned korrad ja laskus siis lõpuks kindlas veendumuses maapinnale tagasi, et koht, mille ta on valinud välja, peab olema õige. Ta ei lennanud enam ära, vaid hakkas läbi otsima ümbrust, leides sel teel ka teokarbi poegadega.

Kõik uurimused näitavad, et putukad juba õhus lennates orienteeruvad, s. t. hakkavad eraldama sihtkohta ümbruses olevatest paikadest. Nii et enne veel, kui ükski nendest on laskunud maapinnale, teavad nad: see on õige punkt. Kui juhtumisi on toimunud eksitus, pesa otsiv putukas on sattunud võõrasse paika, siis ei hakka ta kohe õiget kohta otsima mööda maapinda, vaid tõuseb uuesti õhku ja püüab meenutada koduümbruse tunnemarkide. „Minu pesa asetseb otsesuunas nende punaste lillede ja selle valge lubjakivi vahel,“ püüab putukas meenutada selle tõelist asupaika.

Teaduslikeks uurimisteks on palju katsetatud mesilaste ja teiste nendetaoliste putukatega. Nende mõistuslik taip on äratanud suurt huvi eriteadlaste kui ka lihtsate pealtvaatajate seas. Katse all olevad putukad on peaaegu alati eranditult teinud täpseid arvestusi, on valinud välja punkti, kus pesa peaks asuma, ja seda sealt mitte leides, oma rännakuid mitmel korral asjatult korrates, on nad tulnud mõttele, et pesaga peab olema juhtunud midagi erakorralist ja selle leidmiseks tuleb tarvitada hoopis teissugust taktikat. Nad hakkavad seda otsima mööda maapinda heinakörte ja lillevarte vahelt, ronivad ümber mutimulla hunniku ning piiluvad kobrulehe alla ja leiavad selle lõpuks kuivanud männioksa tagant.

Nii polegi nende tillukeste putukate kohaleidmise võime midagi erakorralist

ja mõistusele kättesaamatut, aga küllalt huvitav on siiski nende loomupärane taip, mida nad nii kasulikult oma igapäevases elus oskavad rakendada.

Tundub kummalisena ja arusaamatuna, et mesilasi võib samuti välja õpetada nagu valgeid hiiri või hobuseid. Aga siiski on sellega toime tulnud. Mõne aja eest keegi Wildmann andis Inglismaal Plymouth'i linnakeses kolme õpetatud mesilasperega etendusi. Tema etteastumisel ronisid mesilased mööda nagu ja õlgu ja osa neist asusid ta taskutes. Ta laskis mesipuud kanda kõrvalolevasse tupp ja märguande peale lendasid kõik putukad tema pealt ja taskutest oma korteritesse. Tema vile peale tulid kõik oma endistele kohtadele tagasi. Selle järel laskis ta mesilased kahe minuti jooksul koguneda kellegi pealtvaataja kübarale, kust nad hiljem tulid musta kobarana ta paljale käsivarrele. Siis pidid nad lendama tema näole ja pähe, varjates ta pead

tiheda kattena. Veel pidid nad laual käsu järgi edasi-tagasi käima jne.

Oleme nüüd kuulnud üht-teist nende pisikeste lindude tarkusest, kes tuhandete kaupa lendavad õielt õiele ja korjavad tilkude tilkade haaval seda kuldkollast vedelikku, mida te kõik üliväga armastate. Võib-olla ei teadnudki te varem, et ka nemad oskavad mõelda, oskavad muret tunda ja vaeva näha oma igapäevases elus. Seepärast ei maksa meil nendele rohkem muresid valmistada. Ärge püüdke neid ajaviiteks tühja klaaspurki või, mis veel hirmsam, ei maksa torgata teravat nõela läbi nende õrna keha. Kui te varem, seda olite teinud, siis juhtus see teadmatusel, sest te ei tundnud ligemalt nende eraelu, pidasite neid vaid ilusateks asjadeks, mitte olenditeks. Mõtleme alati sellele, et mesilane, või ükskõik missugune putukas, mõtleb samuti nagu meie ja tunneb samuti piina.

Pidutsemas

J. Palm

*Küsupere köögis jälle üheskoos,
pliidi peal neil keemas karusmarjamoos.
Vana küsu ise lõunaks liha praeb,
väike Miitsukene puid seal lõhub, saeb.*

*Otsib Kikikene maitseainet siit ja sealt,
leiab viimaks koorekannu laua pealt.
Seda temal kohe vaja maitseada,
kas veel toiduks kõlvuline ta.*

*Külaliseks tuli neile naabri Ints,
kostiks anti talle ette terve lambakints.
Aina nigin, nagin... Lõunaroo on hea,
kõhud täis on küsukestel õige pea.*

*Küsupere lahkub täie kõhuga,
nurru lüües läheb lakka puhkama.
Tuli perenaine. Vaevalt oli kööki näind,
hädaldama: „Kassid toidu kallal käind!“*

Kuradikaljas

(Järg lk-lt 242.)

Aga seal ei teatud midagi kadunud tüdrukust, sest teda ei olnud mõisa juures nähtud hommikust saadik.

Niisama targalt kui enne ruttas vanake hirmust lõhkeva südamega tagasi koju. Esikus suurrätti soputades oli küll hinge siginenud salajane lootus, et Ullik on juba tagasi ja riputab oma märga undrukut parajasti kuivama, aga kui tuppa astudes võttis teda vastu isa ärev „noh?“, siis ei suutnud vanake enam püsti seista, vaid langes nuuksudes voodiservale, surudes nägu vastu tütre tikitud sulgpatja.

Ka kupja toas põles lamp kogu öö ja selle naine istus valvates sukavarraste taga. Kubjas polnud jällegi ilmunud õhtusöögile ja naine oli hirmul jahtunud supi pärast, sest ta tundis oma mehe tujusid, kui see väsinult ja joobnuna, tavaliselt hommiku eel, tuleb viinameistri juurest.

Aga sel ööl valvati asjatult kupja toas, sest kubjas ei tulnud ja jäigi tulemata.

Hommikul leidsid kalurid paadisilla juures imeliku kivikogu, mis eemalt vaadates sarnanes mere poole sõitva kaljasega.

Pooltotter Silgu-Aargit teadnud järgmisel päeval rääkida, et tema näinud Ullikut parajasti vette astuvat, kui ilmunud leppade tagant nähtavale ka kubjas, kes ähvardanud tüdrukut ja käskinud tulla tagasi. Ullik sumanud aga edasi ja peagi küündinud vesi talle rinnuni. Seda nähes hüpanud kubjas paati ja haaranud aerude järele, kui hakanud vihma valama nagu oavarrest ja kogu ümbrus muutunud kottpimedaks. Kui järgmine silmipimestav välgusähvatus oli läigatanud üle Hellemaa, muutes päevselgeks kogu ümbruskonna, oli tüdruk kadunud ja paadi asemel seisis silla juures raudkivilosutis, terava kiilutaolise ninaga suunatud merele.

Sellest ajast hakatudki nimetama seda seal paadisilla juures Kuradikaljaseks.“

Suveõhtune piimjas sumedus oli laskunud alla, haarates oma jahedasse embusse kõik ümbruskonna aasad ja koristamist ootavad põllud. Imevaikseks oli kõik muutunud, isegi jõesuu pool ei laulnud enam keegi. Ainult rukkirääk Võrgu-Madise põllu ääres inises oma ühetoonilist viisi ja kärnkonn kobrulehe all tegi paar aeglast krooksu igavuse peletamiseks.

Kuradikaljaseks nimetatud kivikogu oli vaevalt eraldatav õhtuste varjude tõttu, aga Arp oma kujutluses nägi selgesti selle tõrvatud kuuselaudu ja üle serva ronivat kubjast, jalas kintspüksid ja rohelised saksasukad.

„Inno!“ hõigati koolimaja poolt ja linna-mees tundis selles oma onunaise hääle. Aiamulgu alt läbi ronides hüüdis ta veel üle öla Arbile, et tulgu see homme ennelõunal paatide juurde õngitsema, ja juba välkusidki ta valged sääred niiskes heinas koolimaja poole lõigata.

Võrgu-tädi tuli vahutava lüpsikuga laudast ja hakkas kurnama piima, kuna vana Madis võttis räästa varjust vikati ja hakkas minema põllu suunas, mille veerel kasvas mahlast põldheina, et lehmale ööks mõned vikatitüüed ette lüüa. Arp tundis enese seal täiesti üleliigse olevat ja, hüüdnud piimakurnavale Võrgu-tädile head õhtut, pistis jooksma tare poole.

„Hirmus mees oli see kubjas,“ mõtles Arp peale sööki lakka ronides.

Ja Arbil oli väga kahju Ullikust, kes täiesti süütult oli hukkunud. Kahju oli tal ka leinama jäänud Ulliku vanematest.

Aga arusaamatuna tundus Arbile see, et miks need inimesed lasksid endid nii piinata.

Selle üle otsustas ta rääkida homme vana Madisega, ja mõnda muudki tahtis veel kerkida mõttesse, aga uni oli vahepeal hiilinud sisse lah-tisest lakaluugist ning katusepennil kükitades valas Arbile suure peotäie liiva laugudele, nii et need muutusid ikka raskemateks ja raskemateks ning vajusid lõpuks täiesti kinni.

*„Päike“ on parim kink, mida
teete oma sõbrale sünnipäevaks.*

Lõbus lehekülg

Mustlasepoiss koolis

Mustlasepoiss Janka käis koolis. Ühel nädalal aga jäi ta esmaspäeval tulemata ega ilmunud järgmistelgi päevadel silmapiirile. Kõik arvasid juba, et ega ta tulegi, kui korraga, reedel, Janka oli jälle koolis.

„Janka, miks sa esmaspäeval puudusid?“ küsis kooliõpetaja.

Janka mõtles järele.

„Kas ma puudusin esmaspäeval?“

„Jah, puudusid. Ära puikle, vaid tunnista heaga üles, kus sa olid.“

„Ah soo, jah,“ tuletas Janka meelde. „Esmaspäeva hommikul ema ütles, et väljas tulikahju kell lööb, ei tea, kas viimati koolimaja põleb. Mina mõtlesin, et kui põleb, mis ma siis sinna enam lähen, ja magasin edasi.“

„Selle eest saad karistada,“ ütles õpetaja. „Ja kus sa teisipäeval olid?“

„Teisipäeval olin koolis,“ ütles Janka võimalikult süütult.

„Janka, sa polnud teisipäeval koolis.“

„Ah soo, jah. Teisipäeval emal läks supipajale järsku auk sisse ja siis ma pidin käe augu ees hoidma, kuni ta otsis räbala, mis sinna ette toppida, et supp ei läheks põrandale.“

„Ja otsis kuni lõunani?“ küsis kooliõpetaja.

„Jah. Meil endal ei olnud niisugust parajat, siis läks naabri poole laenama, jäi sinna juttu ajama ega tulnudki enne lõunat tagasi.“

„Janka, nüüd sa küll ei räägi õigust.“

„Räägin küll. Näe, käsi praegu alles nõega.“ Ja ta näitas asitõenduseks õpetajale oma musta kätt.

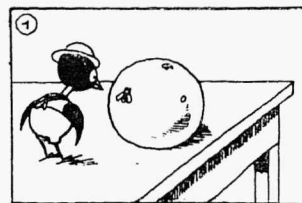
Õpetaja raputas pead.

„Kus sa olid kolmapäeval?“ küsitles ta edasi.

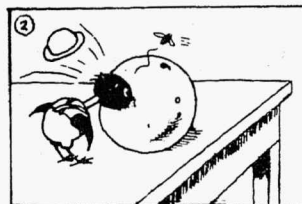
„Koolis.“

„Janka!“

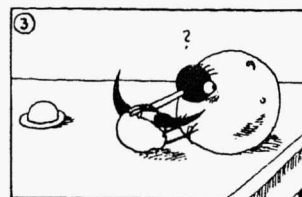
Kiki seiklused

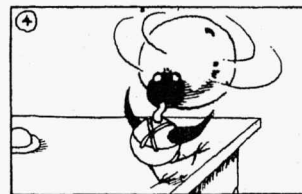
Kärbes õunal ringe veab, Kiki vaatama jääb seda, kohe plaani kokku seab, kuidas tabada saaks teda.

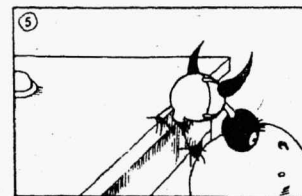
Sihib veidi viltu päi, et ei annaks hoopii mööda. Kärbes ütleb: „Kas sa näe! Nii mind küll ei maha lööda!“

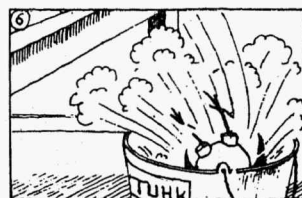
Lendab ära, Kiki-lind otse tardub ehmunisse: jahikäigul raske hind — nokk on vajund õuna sisse.

Vihaselt ta raputab nokka, mis on õuna süles, aga ainult saavutab, et ta koorma tõstab üles.

Kuid see saatuslikuks saab: õun on liiga raske kanda, kui see sügavusse kaob, tuleb Kikil alla anda.

Nõnda lõpeb jahiretk häbibistavalt tuhatümmis. Kikile see hirmus hetk, sest seal olla pole sünnis.

„Ah soo, jah. Kolmapäeval oli laat ja ma pidin minema isaga laadale. Aga ma ütlesin oma vennale, et mingi tema minu eest kooli. Kas ta ei tulnud siis?“

„Ei tulnud. Ja igauks peab ise koolis käima, mitte teisi saatma. Aga kus sa eile olid?“

Janka tegi sõbraliku näo.

„Eile ma mõtlesin, et ega siis iga päev pole tarvis koolis käia. Peab ju vahel saama puhata kah.“

Teine lugu koolist

Ants jääb kooli hiljaks.

Õpetaja: Ants, juba jälle sa tuled hilja. Mis sa siis täna vabanduseks ütled?

Ants: Kukkusin trepist alla.

Õpetaja: Selle peale oleks pidanud sul ju vähem aega minema kui alla tulemisele.

Meie oma kaastöö

Matk Maasikamäele

E. L., 14-aastane

Päikeseküllane augustikuu hommik tervitas Äkit ja Enneku, kui nad ärgates aknasse vaatasid, mille ees aed magusalt lõhnavate lilledega ja suurte valgeõieliste roosipõõsastega kahel pool helepunast treppi.

Kui Äki ja Ennek peale hommikusööki õue astusid, nägid nad, et päikesekera oli tõusnud juba õige kõrgele. Ainult üksikuid kastepärleid hiilgas kuivaval rohul ja rohekaspunaseil lehil.

„Äki, kuhu me täna läheme?“ küsis Ennek.

„Ei tea.“

„Mina teaksin küll, mida teha, kui paat oleks. Sõidaksime mööda Kiiljõe Hõögjärve!“

„Lähme kõnnime niisama jõeäärt mööda ja vaatame järve,“ arvas Äki.

„Aga hein on ju mõnel alles tegemata ja ega taheta, et me seda tallame.“

„Õige jah!“

„Aga järve äärde, noh, sinna võime ju minna.“

Ja et poistele midagi paremat meelde ei tulnud, siis nad otsustasidki minna järve äärde.

Sinna pääsemiseks tuli kõmpida piki tolmatvat maanteed, siis üle nõmme, kus õitsesid kanarbikud, ja läbi kohava põlismänniku.

Täna oli järv peegelselge, kõrkjadki olid lakanud kõikumast. Ainult vallatud kalakesed sulpsutasid roogude ääres. Kalda lähedal kõhutasid suured kivimürakad, lastes päikesepalangul soojendada veest väljapaistvaid selgi. Piki randa lesivad lelapõõsad heitsid mustjaid varje sirendavale veepeeglile.

Liivarannal päikesetules päevitasid Äki ja Ennek. Kui nad tüki aega olid rannal lebanud ja end põõsa vilus pärast pisut jahutanud, läksid poisid järve ujuma. Ah, kui karastav see oli!

„Ei tahakski täna koju minna, nii ilus ja hea on siin päikesetules. Suple ja päevita aina,“ lausus Äki, kui nad olid juba kolmandat korda supelnud, lutsu visanud ja päevitanud.

„Jah, ega minulgi just isu pole,“ möönis Ennek.

Siis aga kihvatas Äkil mingi mõte pähe. Ta sügas kukalt ja ütles iga sõna rõhutatades:

„Aga kui matkaksime õige ümber järve?“

„Hurraa, see on tubli mõte!“ rõõmutses Ennek.

„Aga võib-olla hakkavad vanemad muret tundma meie kauase äraoleku pärast?“

„Ah, me oleme ju enneminigi teinud pikemaid retki ja häda pole midagi olnud,“ trööstis Ennek nukrutsevat Äkit.

Film „Tom Sawyer'i seiklused“

Ameerikas valmis hiljuti film, mis on vändatud Mark Twain'i maailmakuulsa noorsoojutu järgi „Tom Sawyeri seiklused“. Tom'i osa filmis mängis Tom Kelly, kes valiti selleks välja mitmesaja kokkutulnud poisi hulgast ja keda näeme siin vasakpoolsel pildil. Paremal Ann Gillis, kes mängis Bessie Thatcherit.

Ja nad läksidki.

Järveäär polnud kogu ulatuses ilus liivakallas, vaid tükati oli see pajude, rohututtide ja veetaimedega kaetud. Neist kohtadest tuli mööduda kaares. Tükati oli ta nii mäda, et kui viskasid sinna mõne suurema puurondi, hakkas ta suures ulatuses õõtsuma. Paiguti äärestasid kallast rohetavad roostikud.

Kui üle poole tee oli jõutud ära käia, märkasid poisid, et järve ümbritsevate puude tagant tõusis mäetaoline seljandik, mis kutsuvalt ning meelitavalt punetas.

„See näib olevat mägi!“ arutles Äki.

„Jaah,“ venitas Ennek. „Ja need punased on kindlasti kuivanud palukalehed!“

„Vaat kus mul tark, või kuivanud palukalehed!“

„No milleks sa neid siis pead?“

„Maasikateks.“

„Maasikateks! Säh sulle su tarkust! Kas sa ei tea, et maasikate suur-hooaeg lõpeb juulis?“

„Väike-hooaeg aga algab augusti alguses,“ ütles Äki muiates. Ja kiiresti lisas ta juurde:

„Aga eks lähme vaatame sinu kuivanud palukalehti.“ Seda öeldes astus ta mäe poole. Mida lähemale nad jõudsid, seda kindlamaks muutus Äki veendumus oma arvamuse tõenäosuses. Ja tõesti, kui nad pöösaste ning puude vahelt olid läbi tunginud ja seisid mäekünka ees, nad silmasid punavat tuliküpsi maasikaid.

Kohe läks lahti söömiseks. Küll aga maitseid hästi! Veel avastasid poisid midagi: mäekünka lõunanõlval olid täiesti küpsed, põhjanõlval aga veidi tooremad maasikad.

Esimese õhinaga sõid poisid niipalju marju, et peopesad üsna punaseks värvusid.

Kuid peagi oli isu otsas ja poisid istusid puhkama.

Siis korraga näis Ennekule midagi meenuvat.

„Ahaa, nüüd ma tean, mis mägi see on,“ lausus ta. „Ta kannab Maasikamäe nime, sest siin on iga aasta palju, väga palju maasikaid. Ja... nüüd tuleb mulle meelde: ema ja Veldagi käisid siin iga aasta, aga kauge maa tõttu ei võetud meid ühes, öeldi ikka, et seal kaugel, teispool järve olevat.“

„Tõsi jah, nüüd tuleb see ka mulle meelde. Isegi ema seletused meie kaasa-rippumise korral.“

„Aga,“ lausus Ennek, „mis sa arvad, kui õige nopiksime marju ka kojuviimiseks?“

„Jah, see mõtteke mõlkus ka minu meeles, kuid selle teostamine on võimatu.“

„Kuidas nii?“

„Meil pole ju korve!“

„Ah selle tühise vea pärast pead sa selle mõtte teostamist võimatuks!“

„No muidugi.“

„Mina oskan punuda kõrkjaist ja pilliroogudest paariliitriise korvikese,“ seletas Ennek lootustandvalt.

Ja siis ta jooksis alla rannale, kust ta tüki aja pärast tagasi tuli, käes kimp kõrkjaist ning pilliroogu. Mõnekümne minuti pärast oligi korvike valmis.

„Nüüd teeme nii: sina punud korvikesi, kuna mina korjan.“

Nii tehtigi.

Peagi oli mitu korvikest kuhjaga marju täis. Et Ennek punumistööga ette jõudis, siis tuli ta ja aitas Äkit korjamisel. Poiste heameeleks töö edenes jõudsasti.

Päike sirendas juba õhtutaeva kaarel, kui poisid asusid marjadega täidetud korvikestega koduteele.

Matk koju läks aeglasemalt kui mäele, sest poisid olid juba väsinud. Teel lausus Äki:

„Näe kui tore! Kavatsatud matkast ümber järve sai matk Maasikamäele.“

Kui poisid koju jõudsid, võeti nad rõõmuga vastu.

Nukuteater igaühele

Leks Ikoon

Loomulikult ei saa see nukuteater, mida ma siin kirjeldan, olla mingi täiuslik seadeldis, millega saaks anda etendusi ei tea kui nõudlikule publikule ja jumal teab kui hästi ning täiuslikult. Mõeldud on see lihtsalt asjasthuvitatute omavaheliseks lõbustusvahendiks, olles odav, lihtne, kuid pakkudes siiski kenakesi mänguvõimalusi nukuteatriga. Ainult ei saa siin tarvitada kõiki näidendeid, tuleb arvestada mõningaid asjaolusid, milledest allpool räägime.

Esineb loomulikult mõningaid kulusid, kuigi need on võrdlemisi väikesed, seotud peamiselt papi muretsemisega. Üle 30—40 senti see maksuma ei lähe. Vesivärvid on kindlasti igaühel olemas, samuti leidub keppe, nõõre jne., nii et need erilisi kulusid ei tekita.

Papi asemel võib muidugi kasutada ka viineri, aga see teeb asja märksa kulukamaks.

Vaatleme nüüd nukuteatri lava ehitamist.

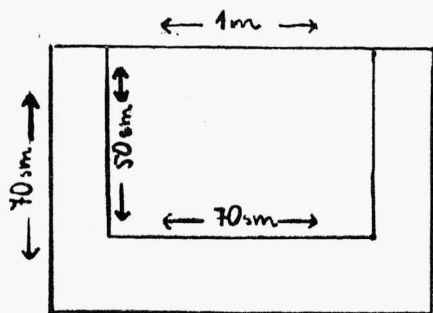
Lava tuleb ehitada lauale, mille pikkus oleks vähemalt 1,50 m, aga mitte suurem kui kahe lati pikkus — kahe peene puulati, mis kuuluvad ka ehitusmaterjali hulka ja peavad olema käepärast. Miks, näeme allpool.

Laua laius peab olema meeter või rohkem.

(Muidugi võib kõike seda ka kuhugi mujale kombineerida, kui selleks on võimalusi.)

Mõõdud, mis siin toodud, on muudetavad vastavalt oludele. Et aga need mõõdud on kokkõlas müügilolevate papilehtede mõõtudega ja annavad parajas suuruses lava välja, siis oleksid need vahest kõige sobivamad.

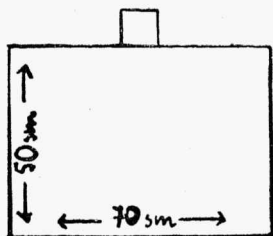
Aluse laius (laua aluseks kasutada pole soovitatav, sest alusele tuleb üht-teist kinnitada, mis aga lauda rikuks) on 70 sm, pikkus 1 m (joon. 1). Just nii suur on müügilolev papileht

Joon. 1. Nukuteatri alus, keskel lavapind.

(valgest papist). See pind on veidi suurem lava enda pinnast, mis on 70×50 sm, tähendab, poole papilehe suurus. Niisama suur on tagasein.

Tagasein on kinnitatud pikemat külge pidi liikuvalt aluse tagumisele äärele. Tal on ülemisel äärel keskel väike pappkeel (joon. 2), mis tagaseina püstiasetamisel juhitakse läbi pealisraami servas leiduva pilu (joon. 3) ja muratakse pealisraami peale. Nii seisab tagasein püsti.

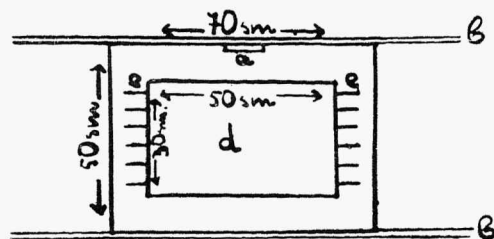

Joon. 2. Tagasein.

Pealisraam (joon. 3) on pappraam, mille välisäärtede mõõdud ühtivad lavapinna omadega, tähendab 70×50 sm. Äärte laius on 10 sm, nii siis tuleb meil poolest papilehest keskelt välja lõigata 30×50 sm ristkülik. Kaks latti, milledest juba juttu oli, kinnitame raami pikemate äärte külge. 30-sm-stesse sisemistesse raamiser-vadesse teeme umbes 5—6 sm sügavused lõiked, nagu joonisel näha. Otstarve selgub allpool. Tagumisse välisesse serva moodustame pilu tagaseina kinnitamiseks.

Laua otsaservadele tuleb kinnitada teineteisest 50 sm kaugusele latid, nendele risti lauast 50 sm kõrgusele pealisraami hoidvad latid. Lük-kame aluse lauale, asetame tagaseina püsti ja kinnitame ta — ja lava olulisimad osad on kohal.

Kepid, mis hoiavad pealisraami külglatte, peavad ulatuma nii kõrgele, et „lavapersonaal“

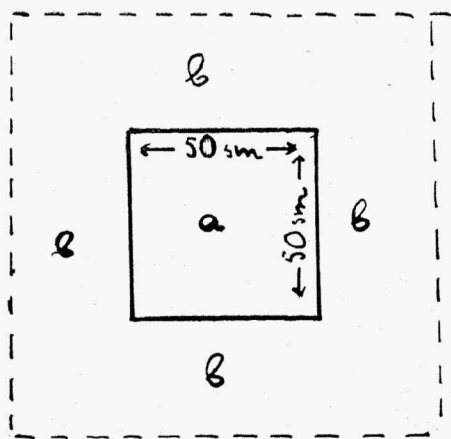

Joon. 3. Pealisraam: a — pilu tagaseinal esineva papp-keele jaoks; b — latid; d — väljalõigatud osa; e — sisselõiked.

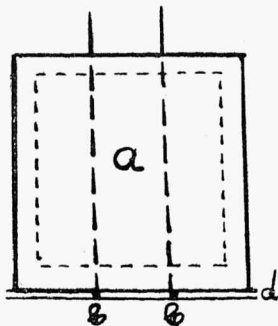
võiks nende otste vahele kinnitatud, nõõril rippuva riide varjus pealtvaatajaile täiesti nähtamatuks jääda.

Seda riidet võib asendada ka paberist kokkukleebitud „lina“. See ei näi küll nii ilus kui riide, on aga selle eest praktilisem, sest lava kohale tuleb temasse umb. 50×50 sm suurune ava lõigata. Ja käepärast oleva linaga ometi nii toimida ei või. Seda katelina tuleb tingimata laiendada ka külgedele, kui puuduvad muud külgi-varjavavad esemed, näit. kui laud pole asetatud ukseava ette. Nimelt on oluline ka see, et lavapersonaal võiks liikuda nähtamatult umbes 1 m kaugusel lavast selle külgede juures (joon. 4).

Dekoratsioonid tulevad teha küll vist peaaegu eranditult papist. Nad kinnitatakse vastavate keelte abil (nagu see esines tagaseinal) pealisraami väljalõigetesse (millest oli juba juttu) ja nõjatatakse tagaseinale. Kuidas, millised — kas papp-pildid, -ehitised või midagi muud — oleneb muidugi mängitavast tükist ja

Joon. 4. a — näitelava avaus; b — katelina, mis peab ulatuma külgedelt kuni 1 meetrini, ülalt nii kõrgele, et varjab lavapersonaali vaatajate eest, alt kuni põrandani.

Joon. 5. Eesrüie: a — näitelava avause koht; b — nõõrid eesrüide ülestõmbamiseks; d — kepp.

lavastaja maitsest. Iga lavastusega on seotud muidugi eri kulud, olenevalt dekoratsioonidest, nukkudest jne.

Eesrüideks kasutame paberilehte või riidetükki, mis on veidi suurem kui näitelava avaus. Ülevalt ta on kinnitatud katelina külge, alla on asetatud raskuse saavutamiseks kepp, mis on ühendatud nõõride abil katelina hoidva nõõriga ja mis seadist kasutatakse eesrüide ülestõstmiseks ja allalaskmiseks (joon. 5).

Näitelava suurus — 50 × 50 sm — näib liiga kitsas. Aga pealtvaatajad asuvad lavast vaevalt kaugemal kui 80—90 sm ja seetõttu nad näevad ju kaugemale lava sisemusse kui tavaliselt.

Nukud valmistatakse kas papist või mõnest muust käepärast olevast materjalist. Neilt ei saa siin muidugi nõuda loomulikku liikumist. Toome mõned võtted, kuidas nendega ümber käia.

1) Edasi-tagasi liigutamiseks võib tarvitada papp- või vineerribasid, millelele nukud

kinnitatakse. Ribad on juhitud külgedekoratsioonide vahelt läbi.

2) Kui nukku liigutatakse niitude abil, on soovitatav kasutada 2 niiti. Nii saab nukku keerata.

3) Kummarduma panna saab nukku siis, kui ta on keskest painduv. Ta peab aga sel puhul olema kinnitatud p. 1 tähendatud ribale. Niit peab ülevalt nukku püsti hoidma, kummardumise ajal anda niidist lihtsalt järele.

Kõiki võtteid on siin muidugi võimatu seletada — igauks avastagu neid ise.

Nüüd repertuaari küsimus.

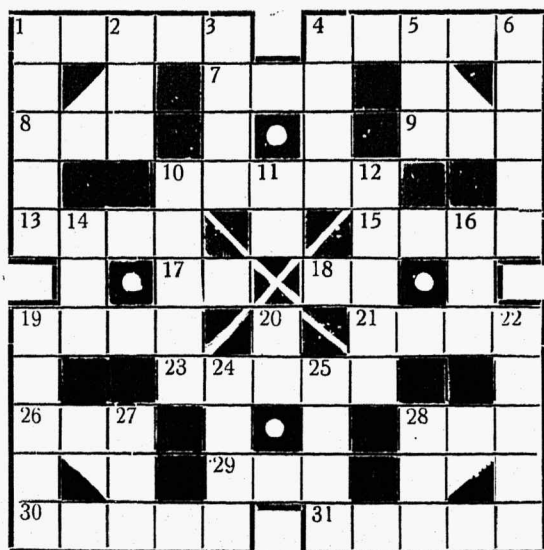
Mängida võib muidugi igasuguseid näidendeid, niipalju kui seda võimaldab seadis. Tuleb aga katsuda valida rohkem neid, kus vähem tegelasi, et ei tuleks lavapersonaaliga raskusi.

Sobivaid palasid leidub praegu noorteaja-kirjades, isegi kooliraamatuis. Lõppeks võib ju ka — ja see just pakub laialdasi võimalusi — kasutada enda dramatiseeringuid tuntud jutude järgi. See küsimus igatahes ei peaks muret tegema.

Valgustusabinõudeks võib kasutada taskulampe või selle pirne, mis kõik võivad juhtmete kaudu voolu saada ühest patareist, karbiitlampe, võrguvoolulampe jne. Liigse kulu hoiab siin ära peeglite tarvitamine. Valgustoonide saavutamiseks tarvitada värvilisi siidpabereid.

Noh — ja muud ei olegi selle nukuteatri kohta öelda. Nii et — hakakem seda muudkui valmistama!

Ristsõnamõistatus.

Vasemalt paremale: 1. Endine eesti ajakiri. 4. Riik Euroopas. 7. Kolle. 8. Toiduaine. 9. Leidub igal majal. 10. Maa-ala Aafrikas. 13. Petserlane. 15. Linn Venemaal. 17. Noot. 18. Kaksikkonsonant. 19. Vajalik keetmisel. 21. Eeskoda. 23. Elukutse. 26. Öeldakse hobusele. 28. Väike maja. 29. Jook. 30. Koduloom. 31. Muistend.

Ülalt alla: 1. Levines. 2. Vajalik pudrutampimisel. 3. Mehenimi. 4. Vankri osa. 5. Mehenimi. 6. Mehenimi piiblist. 10. Vanaaegne pesupesemisvahend. 11. „Ei“ inglise keeles. 12. Muusikaline lavastus. 14. Lind. 16. Toiduaine. 19. Tants. 20. Kaksikkonsonant. 22. Jõgi Virumaal. 24. Tuntud mehenimi. 25. Mitte ilmsi. 27. Puuvili. 28. Spordiriist.

Kõvapähkel.

„PÄIKESE“ fotovõistlus.

Käesolevaga avaldame meile saadetud fotodest esimesed 4 ülesvõtet, mis parematena ja tehniliselt avaldamiskõlblikena toimetuse poolt on välja valitud.

Järgmises (septembri) numbris avaldame jälle 4 fotot, seega kokku 8 võistlusülesvõtet.

Kummaski numbris ilmunud piltide kohta palume lugejaid saata oma arvamine, milline pilt neile kõige rohkem meeldis. Lugejate hääled otsustavad 3 esimesele kohale tulijat, nii et see, kes saanud kõige rohkem hääli — saab I auhinna, järgmine II jne.

Otsused käesoleva numbri piltide kohta palume saata 5. septembriks.

Joonistusvõistluse

tulemused toome ära järgmises numbris — nimelt auhinnasaajate nimed ja kui palju hääli said auhinnatud pildid. Käesolevas numbris avaldame 3 viimast pilti, milliste kohta palume arvamine endiste juhtnööride kohaselt saata toimetusele hiljemalt 5. septembriks. Hääletajate vahel, s. o. kes on vähemalt üks kord hääletamisest osa võtnud, jagame välja 3 üllatusauhinda, mille saajad leiata samuti järgmises numbris.

Margikorjajaile.

„Päikese Klubi“ liige Ülo Kampus Põltsamaal soovib teistega vahetada igasuguseid marke.

Uusi klubiliikmeid.

Kõvapahek — 12-aastane, Mustlas. On meister ristsõnamõistatuste koostamises.

Näpits — 13-aastane tüdruk, Tartumaal, Krüüdneris. Harrastab pildistamist ja soovib kirjavahetust samaealistega.

Rõõmupisar Viljandimaal — soovib kirjavahetust Blondpeakesega.

*Ants Parve Viljandist.
„Olen 10-aastane, õpin Viljandi Eesti Haridusseltsi algkoolis ja sain IV klassi. Soovin kirjavahetust teiste „Päikese Klubi“ liikmetega.“*

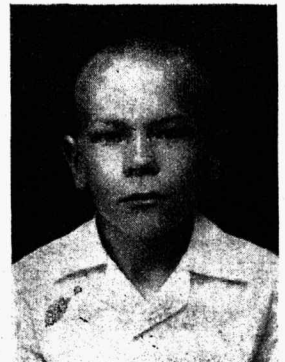
Mustpanter Võrus — 12-aastane noorkotkas, soovib matkakaaslast tulevaks suveks.

„PÄIKESE“ ringhääling.

Armsad „Päikese“ sõbrad! Siinkohal avaldan klubiliikmete vastused ringküsimustele „Päike“ nr. 7, juuli 1938:

2) Teivashüpe.	Filatelist.
2) Spordialadest meeldib mulle kõige rohkem suusatamine.	Silvia T., Tallinn.
1) Olen kõige rohkem hirmu tundnud, hüpates hüppetornist vette.	
1) Mina pole hirmu tundnudki! (Nonoh? — H a l l o o - m e h e m ä r k u s.)	
2) Kõrgushüpe.	Kaarel.

*Ülo Kampus Põltsamaalt.
Usin „Päikese“ lugeja ja klubiliige.*

2) Ujumine.

Kaljukohtkas.

Maateaduslikud mõistatused.

2) Mulle meeldib kõige rohkem suusatamine. Suusatamises võisteldes olen saavutanud mitu esikohta.

E. L., Kanepi.

1) Kui esimest korda tammi eest läbi ujusin, pidin peaaegu ära uppuma. Olin hirmu täis ja jõud otsas, kui mulle kaldalt käsi ulatati.

2) Spordialadest meeldib mulle kõige rohkem kuulitõuge ja teivashüpe. Muide meeldib ka käsipall.

Sigri-Migri.

1) Ma ei tea.

2) Mulle meeldib pallimäng.

Pisi-Punni.

Et sedapuhku tuli rohkesti ülihuvitavaid vastuseid, millest jätkub ka järgmisse numbrisse, siis seekord ma teile uusi küsimusi esita.

Jällenagemiseni.

H a l l o o - m e e s .

Eelmises numbris ilmunud mõistatuste lahendused.

Ristsõnamõistus.

Vasemalt paremale: 1. Ai. 3. Alla. 5. Ankaar. 7. Aku. 8. Me. 9. Ussi. 11. Mr. 12. Isa.

Ülalt alla: 1. Algus. 2. Ila. 3. Ankur. 4. Aamis. 6. Re. 10. Si.

Käesoleva numbriga mõistatuste lahendajate vahel jagab õnneldajad järgmised auhinnad: 1) Pliiatsiteritaja. 2) Karp värvipliiatsid. Lahendused palutakse ära saata hiljemalt 5. septembriks s. a. „Päikese“ toimetusele, Tallinn, pk. 462.

Trükitehnilistel põhjustel jääb „Peep“ käesolevast numbrist välja.

„**PAIKE**“ ilmub üks kord kuus. Tellimishinnad: 12 kuud — kr. 3.50, 6 kuud — kr. 1.80, 3 kuud — kr. 0.90. Välismaale: 12 kuud — kr. 5.50, 6 kuud — kr. 3.—, 3 kuud — kr. 1.50. Kuulutuste hinnad: sisemised kaaneküljed — $\frac{1}{2}$ lk. kr. 100.—, viimane kaanekülge kr. 120.—. Tekstis: $\frac{1}{2}$ lk. kr. 140.—, $\frac{1}{4}$ lk. kr. 70.—, $\frac{1}{4}$ lk. kr. 35.—. **Kuulutusi** võtab vastu reklaamkeskus „Reka“, Tallinn, V.-Posti 1, ja abitalitus Tartus, Suurturg 15—1.

Tegev ja vastutav toimetaja L. Tigane. Peatoimetaja ja väljaandja K. S. Einer. Kirjastus „Kuld kiri“. Posti jooksev arve nr. 737. Toimetuse ja talituse: Tallinn, Endla 52-a—1. Tel. 410-47. Abitalitus: Tartu, Suurturg 15. Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutised ja ajakirjandusekontorid. — Tarvitamata käsikirjad tagastatakse, kui neile on juurde lisatud vastaval arvul postmarke.

Postiaadress: „Päike“, Tallinn, pk. 462.

J. H. Tallinnas. Teie poolt ette pandud uuenduste kohta võtame lähemal ajal seisukoha. See pole halb mõte, millest kirjutasite.

K õ v a p ä h k e l . Seda laadi kaastööd kasutame meeleldi.

O. K. Pärnus. „Väikesed mured“ jääb välja.

V. R. „Tagametsa kuningat“ ei saa tarvitada.

J. P a l m . Osa luuletusi jääb järgmisse numbrisse. „Loomade talveuni“ ilmub talve poole.

O. K. P. „Suvekäänul“ ei lähe.

E. L. „Täieline päikesevarjutus“ on kohati segane ja jälle asjatult liialt venitatud.

A. S a l u m Missos. Ilmub järgmises numbris.

Seekord jagas „PÄIKESE“ Õnehaldjas

tellijate vahelised kingid,

mis välja kuulutatud ajakirja mainumbris, järgmiselt:

1. Fotoaparaat — M. Kuusik, Viljandimaal.
2. Raamatukogu kr. 15.— väärtuses — Aino Aavapuu, Järva-Jaanis.
3. Seljakott matkamiseks — K. Saluste, Tartumaal.
4. Matkakingad — Voldemar Kaasik, Rutjas.
5. Fotoaparaat „Baby Box“ — Udo Kruusman.
6. Karp šokolaadi — Endel Kärt, Tallinnas.
7. Täitesulepea — P. Lettens, Tallinnas.
8. Karp vesivärve — Silvi Neemre, Põlvas.
9. Sirklikast — R. Raud, Petseris.
10. Taskuraamat — M. Rebane, Voltvetis.
11. Peenrahakott — H. Sillamaa, Paides.
12. Karp värvipliitseid — T. Laarmaa, Tartus.
13. Joonistusblokk — K. Ruus, Loksal.
14. „Päikese“ 6 kuu tellimine 1939. a. — V. Sarapuu.
15. „ „ „ „ „ — Vaike Toomsalu, Võrus.
16. „ „ „ „ „ — M. Villman, Pärnus.
17. „ „ „ „ „ — G. Viikmaa, Nõmmel.
18. „ „ „ „ „ — G. Vunk, Toril.
19. „ „ „ „ „ — Urve Taimsalu, Nõmmel.
20. „ „ „ „ „ — Laine Uue, Sangastes.

Kingid antakse välja alates 5. septembrist „Päikese“ talitusest, Tallinnas, Endla t. 52-a, iga päev kella 10—12-ni. Neile, kel pole võimalik kinkidele ise järele tulla, saadab talitus kingid koju sellekohase soovi peale, mida palume aegsasti ära saata.

Tervitades kõiki „Päikese“ sõpru

„Päikese“ talitus.

GRAAFILINE KUNSTIASUTUS
O/Ü „ILUTRÜKK“
VALMISTAB PARIMAT PARIMAST
TRÜKITÖÖDE ALAL

TARTU / VÕIDU 30 / TELEFON 75

ILMUS TRÜKIST

DR. A. REIMAN'I

EMA KÄSIRAAMAT

LASTE TERVISHOIU, TOITMISE JA
KASVATUSE ALAL.

Hind broš. kr. 3.60,
köites kr. 4.85.

Suures formaadis, heal paberil, üle 300 lk., hulga sisuselgitavate piltide ja nägusa kaanega.

Raamat on kaunimaks kingiks igas perekonnas.

Kirjastus „Kuldkiri“, Tallinn, pk. 462. Posti jooksev arve 737.
Tartu esindus Suurturg 15—1, avatud 10—2.